

UCHWAŁA NR IV/35/2024
RADY GMINY CZORSZTYN

z dnia 19 sierpnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy
Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata
2024-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 609.), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 424) Rada gminy Czorsztyn uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030, określony w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XX/2016/2021 Rady Gminy Czorsztyn z dnia 23.06.2021 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar przemocy w Rodzinie na lata 2021- 2026

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czorsztyn.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Gminy Czorsztyn

Agnieszka Klag

Załącznik do Uchwały Nr IV/35/2024
Rady Gminy Czorsztyn
z dnia 19 sierpnia 2024 r.

**Gminny Program Przeciwdziałania
Przemocy Domowej
oraz Ochrony Osób Doznających
Przemocy Domowej w Gminie Czorsztyn
na lata 2024 – 2030**

Maniowy, lipiec 2024 r.

SPIS TREŚCI

I. Wstęp

II. Podstawy prawne

III. Wprowadzenie

3.1 Zjawisko przemocy – informacje ogólne

IV. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej

4.1. Definicja, rodzaje i fazy przemocy

V. Sytuacja osób dotkniętych przemocą domową

5.1 Charakterystyka zjawiska przemocy domowej w odniesieniu do osób doznających przemocy:

- Zespół stresu pourazowego PTSD,
- Proces wiktylizacji,
- Syndrom wyuczonej bezradności,
- Zjawisko „prania mózgu”,
- Strategie powstrzymywania przemocy.

5.2 Specyfika przemocy wobec niektórych grup osób doznających przemocy

- Osoby doznające przemocy uzależnione od alkoholu,
- Przemoc wobec osób starszych i niepełnosprawnych,
- Krzywdzenie dzieci.

5.3 Czynniki utrudniające powstrzymywanie przemocy

VI. Diagnoza zjawiska przemocy domowej

6.1 Skala zjawiska przemocy na podstawie danych zgromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Czorsztyn oraz grupy robocze powoływane w ramach procedury „Niebieskie Karty” w okresie od 01.01.2017 r. do 31.12.2022 r.

6.2. Analiza badań własnych

VII. Analiza SWOT

VIII. Założenia programu

8.1 Adresaci programu

8.2 Realizatorzy programu

IX. Cele, zadania, harmonogram działań

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

9.1 Przewidywane efekty

X. Źródła finansowania

XI. Monitoring i ewaluacja

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

I. WSTĘP

W dniu 22 czerwca 2023 r. weszły w życie ważne zmiany w przepisach dotyczących przeciwdziałaniu przemocy domowej. Zmieniają one terminologię stosowaną w ustawie- pojęcie przemocy w rodzinie zostało zastąpione przemocą domową. Zmiana ta zapewnia właściwe spojrzenie na jednostkę doświadczającą przemocy, a nie rodzinę jako taką, w której przemoc występuje. Zarówno osobami doświadczającymi przemocy w związkach bliskich, jak i jej sprawcami są bowiem konkretne indywidualne osoby, a jej przyczyną nie są dysfunkcje rodziny jako podstawowej komórki społecznej. Konwencja stambulska definiuje przemoc domową jako wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej zdarzające się w rodzinie lub gospodarstwie domowym, lub między byłymi, lub obecnymi małżonkami lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą lub dzielili miejsce zamieszkania, czy też nie.

Nowelizacja rozszerza również dotychczasowe formy przemocy domowej o dwie kolejne formy, tj. przemoc ekonomiczną i cyberprzemoc, a także zakres podmiotowego zastosowania ustawy. Krąg osób, na które będą oddziaływać jej zmienione przepisy został rozszerzony między innymi: o byłego małżonka, byłego partnera lub inną osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. 2024 r, poz. 424 ze zm.) określa system przeciwdziałania przemocy w Polsce. Wskazuje jednostkom samorządu terytorialnego oraz organom administracji rządowej zadania do realizacji, określa sposoby postępowania z osobą doznającą przemocy domowej oraz ze sprawcą.

W art. 6 ust. 2 powyższej ustawy zostały określone zadania gminy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, do których należą:

- a) Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej,
- b) Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- c) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia,
- d) Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

II. PODSTAWY PRAWNE

Podstawy prawne działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78 poz. 483 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424 ze zm.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.)
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 609 ze zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i Przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz formularzy „Niebieskie Karty” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870)

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Czorsztyn na lata 2024- 2030 wpisuje się w cele i kierunki działań innych dokumentów strategicznych. Należą do nich m.in.:

- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030,
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w województwie małopolskim,
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Powiecie Nowotarskim
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Czorsztyn,
- Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Czorsztyn,
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Czorsztyn.

III. WPROWADZENIE

3.1. Zjawisko przemocy- informacje ogólne.

W Polsce, problem przemocy domowej zaledwie od kilkunastu lat zaczyna przebijać się do świadomości społecznej. Początkowo był on marginalizowany i przemilczany. Poprzez ujawnianie drastycznych przypadków przemocy domowej, media „wymusiły” zainteresowanie się problemem oraz podjęcie działań odpowiednich służb. Okazało się, że przemoc domowa jest problemem trudnym do zdiagnozowania, który wymaga podjęcia szerokich, dobrze zorganizowanych i zaplanowanych na wiele lat interdyscyplinarnych działań, kierowanych zarówno do osób doświadczających, jak i świadków oraz sprawców przemocy domowej. Przeciwdziałanie przemocy domowej i pomoc ofiarom winny być przedmiotem świadomych, profesjonalnych i skoordynowanych działań zaradczych.

Rodzina to najważniejsza podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo. Jest ona pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. Zgodnie z art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku „Rodzina to osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Główną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny, które oparte są na wzajemnym zrozumieniu i miłości. Podczas pojawiających się konfliktów i trudności rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Zachowania poszczególnych jej członków stają się niezgodne z normami moralnymi i prawnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Rodzina ma ogromne znaczenie dla życia i prawidłowego rozwoju dziecka, które jest całkowicie uzależnione od świata dorosłych, pozostaje zatem dla ogromnej większości dzieci i dorosłych podstawowym zespołem wspólnoty życia. Dla wielu dom staje się podporą emocjonalną, ostoją bezpieczeństwa psychicznego. Rodzina kształtuje postawy, kieruje poznawanie przez dziecko procesów przyrody i kultury, zjawisk i faktów otaczającego świata. Celem strategicznym Programu jest przeciwdziałanie przemocy domowej, ochrona osób doznających przemocy domowej oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program określa szczegółowe zadania do realizowania, które ukierunkowane są przede wszystkim na rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, kształtowanie i uwrażliwienie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy domowej, doskonalenie kadry zajmującej się diagnozowaniem i profesjonalną pomocą osobom dotkniętym tym problemem oraz edukację i profilaktykę mieszkańców Gminy Czorsztyn. Opracowanie Programu poprzedzone zostało diagnozą zjawiska przemocy w szkołach z terenu gminy oraz wśród mieszkańców.

IV. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

4.1 Definicja, rodzaje i fazy przemocy

W świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej jako przemoc należy rozumieć: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Rodzaje przemocy:

Fizyczna – jest zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko jak np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, uderzenie w twarz – tzw. „policzek”, przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów.

Psychiczna – rozumiemy przez nią umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Zawiera przymus i groźby tak jak np.: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, czytanie osobistej korespondencji, wyśmiewanie, lekceważenie. Przemoc psychiczna jest najczęściej występującą formą przemocy i jest bardzo trudna do udowodnienia.

Seksualna – polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu, np.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych.

Ekonomiczna – rozumiana jest jako wszelkie działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy i przejawia się między innymi poprzez ograniczanie dostępu do pieniędzy lub informacji o stanie finansowym rodziny, zmuszanie do proszenia o środki finansowe na zaspokajanie podstawowych potrzeb bytowych, wykradanie pieniędzy z budżetu domowego, niedopuszczanie współpartnera do pracy zarobkowej

Zaniedbanie – to ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych, emocjonalnych osób najbliższych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

Cyberprzemoc- to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Cyberprzemoc to- podobnie jak przemoc tradycyjna – regularne, podejmowane z premedytacją działanie wobec słabszego, który nie może się bronić.

Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym, zazwyczaj jest procesem o długiej, nawet kilkunastoletniej historii. Powtarza się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy składa się z trzech następujących po sobie faz (występują w różnych odstępach czasowych):

- **Faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, charakteryzuje się on wzrostem napięcia i natężeniem zachowań, w których sprawca okazuje zniecierpliwienie, rozdrażnienie, narastającą sytuację konfliktową. Przyczyny narastającego napięcia mogą tkwić poza rodziną, wtedy sytuacja staje się nie do zniesienia i pojawia się agresja;
- **Faza rozładowania napięcia** – sprawca eskaluje przemoc, dochodzi do wybuchu gniewu, ostrego wyładowania agresji w stosunku do osoby krzywdzonej. Ta faza trwa stosunkowo krótko, ale może zakończyć się dramatycznie. Na tym etapie pojawia się u osoby doznającej przemocy przerażenie, bezradność, poczucie wstydu, ale także złość. W fazie trwania przemocy osoby, które jej doznały decydują się wezwać pomoc i złożyć skargę.
- **Faza „miodowego miesiąca”** – jest to faza skruchy i okazywania żalu ze strony sprawcy przemocy. Na tym etapie istnieje szansa, że jeżeli sprawca chce utrzymać związek, rodzinę, podda się terapii, a jego agresywne zachowania zostaną powstrzymane. Jednak bez trwałej specjalistycznej pomocy faza ta kończy się nawrotem przemocy, spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy.

Przemoc domowa jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne długotrwałe problemy pojawiające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczonej w dzieciństwie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że szczególnie dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa.

U osób, które są poddawane długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne jak i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą m.in.: poważne obrażenia ciała, popadanie w depresję, obojętność, smutek, niekontrolowane wybuchy śmiechu, płaczu, wzrost częstotliwości występowania chorób somatycznych związanych ze stresem np. bóle głowy, żołądka, bóle brzucha, nudności, zaparcia, bóle kręgosłupa, zespół jelita drażliwego, bóle stawów. Zaburzenia występujące pod postacią somatyczną są bardzo uciążliwe dla osób doznających przemocy.

Osoby doświadczające przemocy często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, zaczynają bronić sprawcy. Wycofywanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, które poparte są wcześniejszymi doświadczeniami. Konsekwencjami przemocy domowej jest dziedziczenie zachowań przemocowych i powielanie ich w dorosłym życiu. Niezwalczona przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Ważne jest aby podejmować planowane działania,

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

które mają na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy domowej, działań, które wpisane są w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są instytucje zaangażowane w przeciwdziałanie przemocy domowej oraz kadra niosąca pomoc i wsparcie.

V. Sytuacja osób dotkniętych przemocą domową.

5.1. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej w odniesieniu do osób doświadczających przemocy.

Przemoc domowa to działanie lub zaniechanie działań dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi sił lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie fizyczne bądź psychiczne, powodujące u nich szkody lub cierpienie. W przemocy domowej najbardziej istotna jest demonstracja i wykorzystanie siły lub władzy w sposób krzywdzący dla innych członków rodziny.

Ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety oraz dzieci do lat 13. Sprawcami przemocy są głównie mężczyźni, będący często pod wpływem alkoholu.

Ofiary przemocy domowej doświadczają lęku, cierpienia, bezsilności, przygnębienia i rozpacz; doznają ostrych psychofizycznych urazów i podlegają długotrwałemu procesowi niszczącego stresu.

Osoby doznające przemocy domowej charakteryzuje: niska samoocena, bierne strategie radzenia sobie ze stresem, silna zależność, lęk, obniżony nastrój, izolacja społeczna, skłonność do obwiniania siebie, dolegliwości psychosomatyczne a bywa, że – nadużywanie alkoholu i branie narkotyków.

Osoby doświadczające przemocy żyją w silnym poczuciu winy, przypisując sobie odpowiedzialność za zdenerwowanie, frustracje itp. Sprawcy; są przekonane, że to ich działanie powoduje akty przemocy. Czują, że nie mają wpływu na własne życie; nie kontrolują tego, co dzieje się z nimi i wokół nich, stąd też są nieufne wobec otoczenia. Życie w ciągłym napięciu, poczuciu zagrożenia powoduje, iż ofiary cały swój wysiłek skupiają na analizie bieżącej sytuacji, przetrwaniu, a nie poszukiwaniu możliwości zmiany.

Zespół stresu pourazowego PTSD (post traumatic stress disorder).

Odruchową odpowiedzią człowieka na niebezpieczeństwo jest zintegrowany system reakcji obejmujących zarówno ciało, jak i umysł. Poczucie zagrożenia początkowo pobudza współczulny układ nerwowy, powodując wzrost wydzielania adrenaliny do krwi, co stawia organizm w stan pogotowia. Zmienia się sposób odczuwania – w niebezpiecznej sytuacji ludzie często zapominają o głodzie, zmęczeniu, bólu. Poczucie zagrożenia wywołuje intensywne uczucie strachu i złości, mobilizując osobę zagrożoną do wysiłku związanego z walką lub ucieczką. Jeśli nie ma szansy na ucieczkę lub stawienie skutecznego oporu, system samoobrony ulega przeciążeniu i dezorganizacji – dochodzi do urazu,

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

któremu zawsze towarzyszy uczucie intensywnego strachu, bezradności, utraty kontroli i zagrożenie unicestwieniem (J. L. Herman, 1998). W sytuacjach głębszych urazów każdy z elementów zwykłej odpowiedzi na zagrożenie, utraciwszy swą funkcjonalność, ma tendencję do utrzymywania się w swej wynaturzonej formie długo jeszcze po tym, jak bezpośrednio niebezpieczeństwo minęło. Traumatyczne wydarzenia powodują często głębokie i trwałe zmiany w fizjologicznym pobudzeniu, uczuciowości, zdolnościach poznawczych oraz pamięci, doprowadzając do dezintegracji, rozszczepienia normalnie zintegrowanych funkcji: silne emocje - niepamięć, wyraźne wspomnienia – całkowity brak uczuć. Efektem silnego lub długotrwałego doświadczenia urazu, z którego skutkami osoba nie była w stanie sobie poradzić, ponieważ stres przekraczał zdolności i zasoby systemu obrony, jest wystąpienie zaburzeń **zespołu stresu pourazowego (PTSD)**. Do jego najistotniejszych symptomów zalicza się: **nadmierne pobudzenie, wtargnięcie i zawężenie**. Nadmierne pobudzenie odzwierciedla uporczywe oczekiwanie niebezpieczeństwa, wtargnięcia są rezultatem niemożności zapomnienia traumatycznych zdarzeń, zaś zawężenie wyraża odrętwienie, w które człowiek wpada po poddaniu się.

Do podstawowych objawów tego zaburzenia zalicza się bolesne powracanie śladów doświadczeń urazowych, przeżywanie specyficznego paraliżu emocjonalnego, unikanie tego, co przypomina uraz, a także stany hiperpobudzenia. Mimo upływu czasu pojawiają się koszmary senne i bezsenność, wstrząsające wspomnienia i wizje na jawie, niezrozumiałe i bolesne stany emocjonalne i somatyczne. Ofiara czuje się, jakby jej uczucia znajdowały się w stanie zamrożenia lub związania. Towarzyszy temu gotowość do nagłego pojawiania się chęci ucieczki lub walki bez sytuacyjnego uzasadnienia.

Dla podkreślenia specyfiki zaburzeń powstałych w wyniku długotrwałego lub powtarzającego się oddziaływania urazu, Herman proponuje określenie **złożonego syndromu pourazowego**, które ujawniają się we wszystkich podstawowych sferach funkcjonowania ofiary:

- zmiany w sferze emocjonalnej: - uporczywa dysforia (polega na wyolbrzymianiu pewnych sytuacji oraz innych bodźców, co powoduje reakcje gniewne, złość lub wręcz agresję. Ogólna drażliwość, wybuchowość), - ustawiczne myśli samobójcze, - skłonność do samookaleczenia się, - wybuchowość lub skrajne hamowanie gniewu (może występować naprzemiennie), - kompulsywność lub skrajne zahamowanie w sferze seksualnej;

- zmiany w świadomości: – amnezja lub hipermnezja w związku z traumatycznymi przeżyciami, – przejściowe stany dysocjacji, – depersonalizacja (derealizacja), – ponowne przeżywanie zdarzeń traumatycznych w postaci objawów wtargnięcia lub ruminacji (przeżywania myśli);

- zmiany w postrzeganiu siebie: – poczucie bezradności albo paraliżu inicjatywy, – wstyd i poczucie winy oraz samoobwinianie, – poczucie skalania albo napiętnowania (stygmatyzacji), – poczucie kompletnej odmienności od innych (może to być poczucie własnej wyjątkowości lub dotkliwej samotności, przekonanie o braku zrozumienia ze strony otoczenia albo zdehumanizowane poczucie tożsamości);

- zmiany w postrzeganiu prześladowcy: – obsesyjna koncentracja na związku z prześladowcą (łącznie z obmyślaniem zemsty), – nierealistyczne przypisywanie prześladowcy absolutnej władzy, – idealizacja albo paradoksalna wdzięczność, – poczucie, że związek z prześladowcą jest wyjątkowy albo metafizyczny, – akceptacja systemu przekonań lub racjonalizacji prześladowcy;

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

■ zmiany w relacjach z innymi: – izolowanie się i wycofanie, – zerwanie intymnych związków z innymi, – powtarzające się poszukiwanie wybawiciela (może występować na przemian z izolowaniem się), – trwały brak zaufania, – nieskuteczne próby samoobrony;

■ zmiany w systemie wartości:

– utrata dającej otuchę wiary,

– poczucie beznadziejności i rozpacz.

Analizując wszystkie przedstawione powyżej opisy symptomów klasycznego PTSD, czy złożonego syndromu pourazowego, na plan pierwszy wysuwa się tragiczny paradoks – **ofiary nawet w wiele lat po doznaniu urazu cierpią i potęgują straty w wyniku całkowicie dezadaptacyjnych strategii radzenia sobie. To tak, jakby uraz trwale uszkodził ich zdolności do konstruktywnego radzenia sobie w teraźniejszości i przyszłości.**

Proces wiktylizacji.

U ofiar przemocy doświadczających zespołu stresu pourazowego i poddawanych intensywnej przemocy psychicznej, często rozwija się tzw. Proces wiktylizacji, który zmienia ich poczucie tożsamości. Powtarzające się akty przemocy burzą ofiarom dotychczasowy obraz życia i własnej osoby; powodują chęć wycofania się z normalnego życia i izolowania od innych. Kiedy członkowie rodziny lub inne osoby z otoczenia ofiary ignorują jej problemy, nie wierzą w to co mówi, pomniejszają tragizm i ważność raniących doświadczeń, obwiniają ofiarę, czy też odmawiają jej pomocy sugerując chęć uzyskania nieuzasadnionych korzyści – pojawiają się wtórne zranienia, wynikające z niewłaściwych reakcji otoczenia. Pod wpływem takich reakcji środowiska ofiara przestaje się bronić; uznaje, że do końca życia musi znosić przemoc. Staje się nietolerancyjna dla własnych słabości czy błędów i odmawia sobie podstawowych praw ludzkich; przestaje oczekiwać poprawy swojej sytuacji; traci nadzieję i poczucie godności. W tym stanie ofiara nie szuka już pomocy. Zdarza się, że w odruchu desperacji targnie się na swoje życie lub życie sprawcy. Jeżeli nie otrzyma pomocy z zewnątrz, nie ma szans na wyrwanie się z pułapki przemocy.

Syndrom wyuczonej bezradności.

Teoria wyuczonej bezradności została sformułowana przez amerykańskiego psychologa Martina Seligmana, który przez wiele lat prowadził badania zachowań zwierząt, próbując dociec przyczyn powstawania bierności i rezygnacji z działania. Wyniki jego eksperymentów dały początek badaniom nad bezradnością ludzi. Leonora Walker natomiast prowadziła badania wśród kobiet doznających przemocy. Wyniki jej pracy pokazały, że ofiary przemocy – w chwili pojawienia się aktów przemocy – uruchamiają różne strategie przeciwdziałania krzywdzeniu. Kiedy ich działania okazują się nieskuteczne poddają się, zaprzestają aktywności; są przekonane, że cokolwiek by nie zrobiły – to nie ma sensu; są wyczerpane, zmęczone; brak zmiany budzi złość, niepokój, trudności w koncentracji,

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

rezygnację, bywa, że „odechciewa się wszystkiego, nawet życia”. Wyuczona bezradność jest najczęstszym objawem u osób doznających przemocy. Rozwija się pod wpływem różnych czynników, wśród których najistotniejsze stanowią:

- doświadczenia z dzieciństwa (przemoc fizyczna, molestowanie seksualne, sytuacje urazowe m.in. śmierć rodziców, alkoholizm; kłopoty w nauce, problemy zdrowotne),
- doświadczenia wyniesione ze związków w życiu dorosłym (przemoc, patologiczna zazdrość, gwałt, groźby pozbawienia życia).

Wyuczona bezradność powoduje:

- deficyty poznawcze (przekonanie, że nie ma możliwości zmiany; w każdej sytuacji jest się bezradnym, nikt i nic nie może zrobić, by to zmienić),
- deficyty motywacyjne – wynik w/w deficytów (całkowita bierność, rezygnacja z działania),
- deficyty emocjonalne (lęk, zmęczenia, depresja, poczucie niekompetencji, wrogości).

Zjawisko „prania mózgu”.

Przemocy fizycznej zawsze towarzyszy przemoc psychiczna. Termin „pranie mózgu” najczęściej rozumie się jako szereg działań uruchamianych przez sprawcę celowo, nakierowanych na zmianę przekonania, nastawienia czy światopoglądu ofiary, a także zmianę potrzeb, ocen, uczuć, postaw ofiary tak, by osoba manipulowana działała zgodnie z oczekiwaniami sprawcy, pod jego pełną kontrolą. Sprawcy przemocy starają się doprowadzić do izolacji społecznej ofiary: ograniczają jej kontakty z rodziną i znajomymi np. poprzez „nakładanie” nowych obowiązków (żeby ofiara nie miała czasu), przekazywanie nieprawdziwych treści (żeby ofiara sama pogniewała się na bliskich), awantury w obecności gości (żeby ofiara, ze wstydu nie zapraszała ich więcej), obrażanie gości (sami zrezygnują z wizyt). Krytykują i poniżają ofiarę nawet w obecności obcych osób, a systematycznie powtarzana krytyka powoduje, że ofiary zaczynają wierzyć w swoje wady, błędy, brak kompetencji, atrakcyjności. Domagają się posłuszeństwa we wszystkich, najdrobniejszych nawet sprawach; zmieniają swoje wymagania tak, by ofiara nigdy nie była pewna, czy robi coś dobrze. W ten sposób cała uwaga ofiary skierowana jest na odgadywanie myśli i potrzeb sprawcy. Naprzemiennie karzą i nagradzają; wymuszają działania; demonstrują własną siłę, władzę i możliwości. Pod wpływem „prania mózgu” ofiary wierzą, że są głupie (stąd podatność na sugestie i manipulacje innych, niemożność podejmowania suwerennych decyzji), pełne wad (nie mogą oczekiwać niczego dobrego od innych). Wstydzą się, że są tak beznadziejne, złością na siebie o taki stan rzeczy, dając tym samym przyzwolenie na bezkarność sprawcy.

Strategie powstrzymywania przemocy.

W amerykańskich badaniach przeprowadzonych wśród systematycznie bitych kobiet, zidentyfikowano siedem podstawowych strategii, którymi posługują się kobiety w celu powstrzymania męża od bicia. Doświadczenia specjalistów pracujących z ofiarami przemocy domowej w Polsce wskazują, iż strategie te dotyczą również polskich kobiet.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

1) rozmowa ze sprawcą – ofiary opowiadają o swoim cierpieniu próbując wzbudzić w sprawcy poczucie winy; część kobiet komunikuje to w sposób zwięzły, krótki, część – ciągle „narzeka”, „gdera”. Na skutek tej „rozmowy” sprawca albo obiecuje poprawę pod warunkiem, że ofiara w pełni dostosuje się do jego oczekiwań, albo – złości się jeszcze bardziej, co często kończy się kolejnym aktem agresji. Reakcja sprawcy uczy kobiety milczenia;

2) uzyskanie obietnicy poprawy – ofiary odwołują się do opinii publicznej („co ludzie powiedzą?”), wiary, miłości. Strategia ma szansę powodzenia, szczególnie w pierwszym okresie przemocy. Mechanizm stosowania agresywnych zachowań wskazuje jednak, iż taka motywacja jest skuteczna przez bardzo krótki okres;

3) straszenia sprawcy – ofiary grożą sprawcy powiadomieniem policji, rodziny, rozwodem, opuszczeniem domu; czasem – incydentalnie, częściowo – realizują groźbę (zawiadomienie policji i wycofanie sprawy; krótkotrwałe opuszczenie domu, wniesienie sprawy rozwodowej i – wycofanie jej). Brak konsekwentnego działania utwierdza sprawcę w przekonaniu o bezsilności ofiary; braku sprawstwa z jej strony i własnej bezkarności;

4) ukrywanie się przed sprawcą – ucieczki przed agresją (chowanie się w bezpiecznym miejscu w domu dla „przeczekania” złości, podobnie – na krótki czas opuszczenie mieszkania), jeśli nie stanowią początku procesu przeciwstawienia się przemocy z reguły pogarszają tylko sytuację; są pretekstem do następnych aktów przemocy. Sprawca, który poprzez zachowania przemocowe utwierdza swoją władzę i dominację, musi kontrolować zachowania i miejsca, w których przebywa ofiara. Powrót do domu utwierdza sprawcę w poczuciu władzy i bezkarności;

5) pasywna obrona – stosowane odruchowo osłanianie się rękami, różnymi przedmiotami przed uderzeniami sprawcy rzadko osiąga zamierzony skutek. Wręcz przeciwnie – w wielu sytuacjach rozdrażnia bardziej sprawcę; dla sadystycznych sprawców – stanowi dodatkową stymulację agresywnych zachowań;

6) unikanie ataku – posłuszeństwo, „schodzenie z oczu”, unikanie sytuacji czy zachowań wywołujących agresję, przemilczanie zaczepnych zachowań sprawcy, nie wdawanie się w dyskusję. To również metoda krótkotrwałe skuteczna. Ofiara nie jest w stanie przewidzieć/uprzedzić wszystkich oczekiwań sprawcy, które często zmieniają się. Sprawca chce rozładować napięcie, dąży do konfrontacji, nie zadowolona się spolegliwością ofiary;

7) walka obronna – skuteczna (również krótko) jest tylko wówczas, gdy sprawca widzi desperację ofiary i czuje realne zagrożenie („zabiję cię, jak będziesz spał”, „otruję cię”). Z reguły jednak utwierdza sprawcę w poczuciu siły; często – wzmacnia agresję; daje sprawcy powód do ukarania ofiary;

8) strategie poniżające – całkowite podporządkowanie się sprawcy, poniżanie się przed nim. To zachowania, które wprowadzają w stan powstrzymania sprawcę przed agresją (potwierdzają jego władzę, siłę), jednak szybko niszczą podmiotowość ofiary i całkowicie uzależniają ją od sprawcy.

5. 2. Specyfika przemocy wobec niektórych grup ofiar.

Osoby doznające przemocy uzależnione od alkoholu.

Wstyd i poczucie winy pojawiające się u kobiet w związku z ich problemem alkoholowym, znacząco utrudniają im rozpoznanie zjawiska przemocy domowej i zwrócenie się po pomoc. Dzieje się tak ze względu na stygmatyzację społeczną kobiet nadmiernie pijących – „sama tego chciała”, „ma, na co zasłużyła”. Nieodłącznie towarzyszące chorobie alkoholowej mechanizmy uzależnienia, wzmacniają siłę wyuczonej bezradności, cechującej każdą osobę doznającą przemocy domowej: „nic z tym nie mogę zrobić, muszę się napić”, „nikt mnie nie zrozumie, ulgę znajdę tylko w alkoholu”. To wszystko pogłębia proces wiktylizacji i izolacji u tych osób. Głęboka samotność pijących kobiet wynika między innymi z osaczenia przez sprawcę przemocy i odbierania praw m.in. do netykalności cielesnej, godności, szacunku, decydowania o sobie, bezpieczeństwa, także – materialnego oraz prawa do skorzystania z pomocy. Na te procesy nakłada się pogarszanie i rozluźnianie więzi z innymi ludźmi, które zastępuje „spotkanie z alkoholem”. Złudzenie ratunku i pocieszenia, jakie ma zagwarantować im picie, często na wiele lat albo na zawsze odbiera realną szansę wyjścia z podwójnej pułapki – po pierwsze z uzależnienia, po drugie – z przemocy domowej. Gdy nawet pojawi się pragnienie zmiany – lęk przed napiętnowaniem, ochota ukrycia swojego problemu, przekonanie o tym, że sprawcy z tego powodu wolno ją tak traktować, zwykle skutecznie blokują podjęcie konstruktywnych działań w obronie siebie, a czasem też swoich dzieci.

Przemoc wobec osób starszych i niepełnosprawnych.

Przemoc wobec osób starszych to, wg Amerykańskiego Narodowego Centrum Przemocy Wobec Starszych wszystkie znane, intencjonalne działania lub działania zaniedbujące – bądź brak właściwego działania – ze strony opiekuna lub innej osoby, powodujące cierpienie, krzywdę lub poważne ryzyko skrzywdzenia osoby starszej. Pojawia się ona najczęściej w relacjach, gdzie z jednej strony u osoby starszej występuje duże zaufanie, z drugiej zaś jej stan zdrowia powoduje zależność od otoczenia. Podobnie – rzecz dotyczy osób niepełnosprawnych. Niektóre akty przemocy dokonywane są przez sprawcę w sposób celowy; inne akty przemocy nie są intencjonalne, a czasem nawet nie są postrzegane jako takie przez krewnych, którzy starają się opiekować osobą starszą lub niepełnosprawną tak dobrze, jak tylko jest to możliwe. Zachowania przemocowe mogą być np. wynikiem braku świadomości lub wiedzy, a także pojawiać się wskutek fizycznego lub psychicznego stresu opiekuna.

Czynniki ryzyka przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych:

1) historia rodziny – zachowania związane z przemocą mogą mieć długą tradycję lub być świadomym sposobem rozwiązywania problemów i konfliktów w rodzinie. Historia przemocy małżeńskiej może również mieć związek z nadużyciami w późniejszym życiu (czasami wiąże się ze zmianą ról),

2) wzajemna zależność członków rodziny – emocjonalna i praktyczna pomiędzy ofiarą a sprawcą – może powodować konflikty prowadzące do przemocy; niechciana zależność lub taka, którą trudno zaakceptować, np. finansowa od sprawcy,

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

3) dzielenie wspólnego mieszkania lub domu – więcej okazji do napięć i konfliktów – brak prywatności; konieczność dyspozycyjności opiekuna,

4) fizyczne i/lub psychiczne obciążenie opiekuna – zły stan zdrowia, niepełnosprawność, obniżenie sprawności funkcjonalnej i umysłowej może czynić ofiary bardzo wymagającymi podopiecznymi, co obciąża nadto opiekuna, który z jednej strony nie potrafi poradzić sobie z fizyczną i psychiczną niepełnosprawnością, a z drugiej – przytłoczony jest brakiem perspektyw i wolnego czasu. Niektóre choroby wieku starczego oraz towarzyszące niepełnosprawności fizycznej, mogą prowadzić do zmian w charakterze i zachowaniach ofiary, co może być trudne do zaakceptowania dla członków rodziny oraz prowadzić do poczucia bezradności, frustracji i desperacji (przemęczenie, wypalenie),

5) izolacja społeczna – wzrost obciążenia i zależności, a brak pomocy innych; izolacja społeczna może być zabiegiem celowym, by nikt nie rozpoznał przemocy. Utrata wspomagającej sieci społecznej lub też brak kontroli społecznej może prowadzić do pojawienia się przemocy;

6) uzależnienia i nierozpoznane zaburzenia psychiczne – przemoc może być spowodowana lub wymuszona przez alkohol, narkotyki i inne środki psychoaktywne; może wynikać wprost ze zdrowotnych konsekwencji uzależnień, albo też – przemoc finansowa – dla zdobycia środków na w/w środki;

7) dotychczasowe czynniki stresogenne – złe warunki socjoekonomiczne, niski status społeczny, złe warunki mieszkaniowe, bezrobocie, niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej itp.

Krzywdzenie dzieci.

Według Światowej Organizacji Zdrowia krzywdzenie, to każde zamierzone lub niezamierzone działanie lub zaniechanie działania osoby dorosłej, instytucji lub państwa, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychospołeczny dziecka.

Krzywdzenie ujmowane jest ze względu na:

VII) Charakter doznawanych cierpień, sposób krzywdzenia:

- fizyczne – celowe uszkodzenia ciała, zadawanie bólu, cierpienia, kary fizyczne, głódzenie,
- psychiczne – odrzucenie emocjonalne dziecka, brak wsparcia i zainteresowania, nadmierna kontrola, wywieranie presji psychicznej, wymuszanie lojalności, wzbudzanie poczucie winy, nieposzanowanie godności i prywatności dziecka, wygórowane oczekiwania i wymagania stawiane dziecku, degradacja werbalna, narzucanie własnych sądów, groźby, krzyki, izolacja, ograniczanie kontaktów, zaprzeczanie stanom emocjonalnym dziecka, chłód emocjonalny, demoralizacja, nieokazywanie uczuć, brak wsparcia i zainteresowania dzieckiem, lekceważenie potrzeb, nadopiekuńczość,
- seksualne – angażowanie dziecka w aktywność seksualną przez osoby dorosłe. Może odbywać się:

- poprzez kontakt fizyczny – pobudzanie intymnych części ciała, kontakty oralno-genitalne, penetracja seksualna, ocieractwo, komercyjne wykorzystywanie dzieci-pornografia, prostytutcja,

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

- bez kontaktu fizycznego – rozmowy o treści seksualnej, ekspozycja anatomii i czynności seksualnych, treści pornograficznych, podglądactwo.

2) Obszar w obrębie którego dokonuje się przemoc, miejsce doświadczanych krzywd:

- w rodzinie,
- poza rodziną (osoby obce, instytucje, placówki wychowawcze).

3) Sposób zaistnienia:

- działanie – wszelkie działania powodujące szkody i cierpienie dziecka oraz zaburzające jego psychofizyczny rozwój,
- zaniechanie działań (nie wywiązywanie się z opieki, które ma konsekwencje dla zdrowia psychicznego i fizycznego dziecka; pozbawianie dziecka odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej i bezpieczeństwa.

Dziecko jako świadek przemocy.

Dziecko będące świadkiem przemocowych, agresywnych zachowań u dorosłych jest jednocześnie osobą doświadczającą przemocy- doświadcza bowiem tych samych skutków i ponosi takie same koszty emocjonalne jak ofiara.

Krzywdzenie dotyka wszelkich sfer jego funkcjonowania na poziomie fizjologicznym (rozwojowym), psychologicznym (sfera poznawcza, emocjonalna, behawioralna) oraz społecznym. Konsekwencje i skutki jakie ponosi dziecko, są jednocześnie czynnikami, na podstawie których odbywa się diagnoza krzywdzenia.

Konsekwencje krzywdzenia-symptomy:

VII) fizyczne (somatyczne skutki krzywdzenia):

- siniaki, zranienia, uszkodzenia ciała, złamania, blizny, opuchlizny, ślady oparzeń, obrażenia wewnętrzne,
- zaburzenia rozwoju fizycznego (wzrost, waga poniżej normy),
- dolegliwości psychosomatyczne (ból brzucha, głowy, nudności, biegunki, moczenie, zanieczyszczanie z niewyjaśnioną etiologią),
- mimowolne ruchy mięśni -tiki;

2) psychologiczne- emocjonalne, behawioralne:

- obniżona samoocena,
- apatia, depresja, anhedonia (brak lub utrata zdolności odczuwania przyjemności), wycofanie,
- poczucie krzywdy, winy,
- koszmary nocne, lęki,
- zaburzenia pamięci, koncentracji,
- zachowania agresywne, autodestrukcyjne,
- zaburzenia mowy,
- brak pewności siebie,
- obniżona samoocena,

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

- ucieczka w świat fantazji,
- lęk przed rozbieraniem, dotykiem,
- strój niedostosowany do pogody,
- podporządkowanie i lęk przed dorosłymi,
- kłamstwa;

Symptomy przemocy seksualnej u dzieci:

- urazy zewnętrznych narządów płciowych, krwawienia, ból przy oddawaniu moczu, kału,
- infekcje jamy ustnej,
- infekcje dróg moczowo-płciowych, krwawienia, choroby weneryczne, ciąża,
- nadmierna erotyzacja dziecka, erotyczne zabawy, rysunki, zachowanie,
- agresja seksualna wobec rówieśników,
- nasiloną masturbacją,
- nieadekwatny do rozwoju dziecka język dotyczący sfery seksualnej,
- nadpobudliwość,
- zachowania regresywne,
- lęki, koszmary,
- zaburzenia łaknienia,
- narkotyzowanie, picie alkoholu,
- zaburzenia psychosomatyczne,
- prostytutka,
- problemy szkolne,
- myśli, próby samobójcze!

Czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci:

Wyróżniamy trzy grupy czynników krzywdzenia dzieci :

- 1) czynniki występujące w rodzinie,
- 2) czynniki przypisane matce,
- 3) czynniki przypisane dziecku.

Ad. 1) – Czynniki występujące w rodzinie:

- problemy ekonomiczne rodziny – rodziny o bardzo niskich lub wysokich dochodach. W rodzinach o bardzo niskich dochodach zdarzają się często przypadki fizycznego zaniedbywania dziecka, natomiast w rodzinach o wysokim statusie materialnym częściej dochodzi do zaniedbywania psychicznych potrzeb dziecka,
- przewlekła choroba lub inwalidztwo w rodzinie – w takich rodzinach uwaga domowników skupiona jest na opiece nad osobą chorą, w związku z czym może pojawić się

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

deprywacja potrzeb dziecka; równolegle dziecko może być zaangażowane w sprawowanie opieki nad chorą osobą. Ponadto klimat emocjonalny w takiej rodzinie nie sprzyja zapewnieniu bezpieczeństwa dziecku,

- związek nieformalny lub małżeństwo mieszane etnicznie - w przypadku małżestwa mieszanego etnicznie mogą istnieć odmienne oczekiwania wobec dziecka, które często rodzą konflikt i powodują dysonans w samym dziecku. W związkach nieformalnych często zmieniających istnieje tendencja do wchodzenia w relacje emocjonalne z nowymi osobami; uczucia, emocje są płytkie, co sprzyja poczuciu bezpieczeństwa dziecka,
- zaburzenia psychiczne, opóźnienie w rozwoju umysłowym jednego lub obojga rodziców – dziecko przebywając z chorą psychicznie osobą często przejmuje jej wizję świata i relacje do innych. W przypadku upośledzenia rodziców do krzywdzenia może dojść, gdy dziecko intelektualnie przerasta rodziców,
- posiadanie dzieci z różnych związków – najtrudniej jest w okresie dorastania, gdy dochodzi do wielu napięć i konfliktów. Wszyscy żyją w poczuciu krzywdy, a coraz większe zaostrenie dyscypliny prowadzi do eskalacji przemocy,
- zgon jakiegoś dziecka w rodzinie z przyczyn niewyjaśnionych: dotyczy to np. zespołu śmierci łóżeczkowej. Istnieje niebezpieczeństwo, że w takiej rodzinie może być niewystarczająca opieka nad dziećmi, albo paradoksalnie nadmierna opiekuńczość, ograniczanie dziecka,
- sytuacja kryzysu w rodzinie – najtrudniejszą sytuacją kryzysową jest rozwód. Dziecko jest najślabszym ogniwem w rodzinie i cierpi najbardziej. Często jest wciągane w rozgrywki rodziców i manipulowane,
- nałogi – bardzo ważny czynnik ryzyka; w wielu przypadkach np. alkoholizmowi towarzyszy przemoc.

Ad. 2) – Czynniki przypisane matce:

- pierwszy poród przed 18 rokiem życia – związany z naszą kulturą i obyczajowością. Matka postrzegana wcześniej jako osoba podporządkowana szybko musi zmienić role. Trudno jej się przestawić, nie radząc sobie, poszukuje winy w dziecku. Ta sytuacja budzi w dziecku dyskomfort. Gdy młoda mama ma wsparcie ze strony rodziny czy partnera, sytuacja dziecka jest lepsza,
- poród pierwszego dziecka bez zawarcia związku małżeńskiego z ojcem dziecka – taka sytuacja może rodzić depresję: ja i moje dziecko nie jesteśmy nic warci – zaindukowanie takiego przekonania dziecku,
- dwa lub więcej nieudanych związków przed 25 rokiem życia – kobieta niedojrzała emocjonalnie wybiera nieodpowiednich partnerów; dokonując nieodpowiednich wyborów nie nabywa doświadczeń. Egoizm, nieumiejętność budowania relacji, niedojrzałość społeczna sprawiają, że dziecko jest traktowane przedmiotowo,
- krzywdzenie dzieci w historii poprzednich związków,
- aktualny niesatysfakcjonujący związek z mężczyzną – często dbałość o dobrostan partnera jest ważniejsza od dziecka. Dziecko może przeszkadzać w realizacji związku,
- znaczna różnica wieku między matką a ojcem (8 lat i więcej) – co około 8 lat zmieniają się wzorce wychowania dzieci, dawania im swobody, kultury, podkultury młodzieżowe.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

Odmienne wizje wychowywania dzieci i odmienne poglądy powodują konflikty. Dzieci wchodzą wtedy w koalicję z jednym z rodziców przeciw drugiemu,

- własne poważne problemy emocjonalne i nałogi,
- problematyka krzywdzenia w rodzinie pierwotnej – w znacznej większości przypadków przemoc ma korzenie tkwiące wiele lat wcześniej w rodzinach generacyjnych.

Ad. 3) – Czynniki przypisane dziecku:

- dziecko z pierwszego małżeństwa nieakceptowane przez drugiego męża – w takiej sytuacji nawet wśród matek silnie emocjonalnie związanych z dzieckiem może pojawić się ambiwalencja uczuć, podwójne komunikaty,
- rozczarowanie związane z płcią dziecka: np. ubieranie chłopca jak dziewczynki, nieprawidłowe zwracanie się do dziecka – może rodzić zaburzenia identyfikacji seksualnej dziecka,
- urodzenie dziecka po śmierci dziecka poprzedniego – w takich rodzinach często dziecku stawia się oczekiwania nie do spełnienia, idealizuje zmarłe dziecko odrzucając żyjące,
- wada rozwojowa dziecka – dzieci z wadami rozwojowymi mogą być odrzucane i stają się ofiarami zaniedbania. Może też być tak, że rodzice wychowują niepełnosprawne dziecko powodując wtórne zranienie. Całe życie poświęcają dziecku, świat matki i dziecka jest jedyny, w jakim trwają. Dziecko nie może czuć się szczęśliwe z niespełnioną matką,
- wcześnieństwo – w tym przypadku istnieje ryzyko wystąpienia depresji poporodowej spowodowanej oddzieleniem od dziecka; ponadto – wobec wcześniaka stosuje się często sterylne warunki, przesadne wymagania, perfekcjonizm,
- cięższe bliźnięta – ryzyko związane z nerwowością, bezradnością, nieumiejętnością poradzenia sobie, wynikiem której może być agresja. Często pojawia się tu "zespół dziecka potrząsanego",
- Zachowania dziecka: - nadpobudliwość, - moczenie nocne, - kłopoty ze spaniem, - trudności z jedzeniem.

Aby rozpoznać dziecko krzywdzone należy dokonać wnikliwej obserwacji i analizy, rozmawiać z dzieckiem i rodziną o zwyczajach, tradycjach, metodach wychowawczych. Jeden izolowany objaw czy czynnik ryzyka występujący w rodzinie nie świadczy o przemocy, ale powinien zmobilizować i zachęcić do rozpoznania problemu i pomocy dziecku oraz rodzicom.

5.3 Czynniki utrudniające powstrzymanie przemocy.

Sprawca – jedyny żywiciel rodziny; bez pieniędzy nie da się po prostu żyć. Jeżeli ofiara nie pracuje, już od dawna „wie o tym”, że jest beznadziejna, nic nie potrafi i przy takiej konkurencji na rynku pracy, jaka jest obecnie – nie ma szans na jej znalezienie. Nawet, jeśli znajdzie zatrudnienie, to dochody nie starczą na utrzymanie rodziny.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

Lęk przed konsekwencjami: groźby, szantaż ze strony sprawcy powodują, że ofiara nie ma odwagi się przeciwstawić, nie ma dokąd uciec, gdzie się schronić, a zagrożenie ze strony sprawcy często jest realnie uzasadnione.

Obowiązek bycia razem na dobre i na złe: „dopóki dzieci nie bije – wytrwam”, „nie mogę rozbijać rodziny”, „tak wybrałam, trudno, taka jest teraz moja rola”.

Ponoszenie konsekwencji za własne zachowania: osoba doświadczająca przemocy jest przekonana o swojej winie, uważa, że zasługuje na takie traktowanie (w czym mocno utwierdza ją sprawca); to takie normalne: zrobiła coś złe, więc jest ukarana – musi więc skupić się na naprawianiu błędów.

Brak poczucia własnej wartości: bezpośrednio związane z pkt wyżej – nic nie umiem, moja wina, jestem do niczego, kto by mnie chciał (również bardzo wzmacniane przez sprawców: „beze mnie byś zginęła”, „kto by chciał takiego tłuka”). Trudno oczekiwać szacunku, miłości, życzliwości jeśli się na to nie zasługuje.

Zaprzeczanie przemocy: nie ma takiej potrzeby, w mojej rodzinie nie ma przemocy; uruchamiany przez ofiary mechanizm zaprzeczenia powoduje, iż własnej sytuacji nie oceniają jako przemocowej, zagrażającej – „sąsiadkę to mąż naprawdę traktuje źle, u nas to są zwykłe sprzeczki małżeńskie”.

Lęk przed zmianą, czymś nowym: co będzie, jak będzie bez niego?, lęk przed nieznanym, w myśl zasady „lepszy swój wróg, niż obcy przyjaciel”. To, co dzieje się teraz jest znane, „okiełznane” (wiem co zrobi, powie, kiedy wybuchnie, jak go wyciszyć, kiedy uciekać), nowe – niesie niepewność, całkowita reorganizację. Jak reorganizować codzienność, zmieniać życie, jeśli jest się tak beznadziejnym?

Wiara w poprawę sprawcy: on na pewno się zmieni: „miał trudne dzieciństwo”, „ma paskudną pracę”, ale potrafi być wspaniały, opiekuńczy (miodowy miesiąc); zależy mu na rodzinie, zawsze obiecuje poprawę i bardzo się stara – jeszcze trochę (jak zmieni pracę, żeby tylko syn wziął się do nauki) i na pewno mu się uda.

Uczucie do sprawcy: przecież go kocham -ma za sobą trudne doświadczenia, doznał dużo złego od innych, swoją miłością, powoli spowoduję, że się zmieni.

Ochranianie sprawcy: przecież go kocham – złamię mu życie, przeze mnie pójdzie do więzienia (mój mąż, ojciec moich dzieci).

Brak wiedzy, informacji: a co ja właściwie mogę zrobić?, czy to jest przemoc?, „przecież nikt nie będzie się wtrącał w sprawy rodziny”, „gdzie pójść z tym problemem?”.

Kiedy osoba doświadczająca przemocy jest zrozpaczona na tyle, że zaczyna wewnątrz oswajać się, przygotowywać do odejścia, sprawca zwykle wyczuwa tę gotowość i reaguje okresowym powstrzymaniem się od przemocy. Wówczas u kobiety pojawia się nadzieja na dalszy, udany związek; wiara w dojrzałość sprawcy, zrozumienie własnych błędów, uspokojenie. Wtedy też ze zdwojoną siłą stara się odbudować związek, narażając się tym samym na jeszcze większą uległość i aktywność w zapewnieniu dobrego samopoczucia sprawcy.

Akty przemocy rozgrywają się w określonym otoczeniu, w którym – często – poza ofiarą i sprawcą przebywają świadkowie zdarzeń. Świadkami przemocy bywają zarówno osoby z rodziny

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

(dzieci, rodzice) i najbliższego toczenia (sąsiedzi, znajomi), jak i osoby, które z tytułu wykonywanej pracy pośrednio uczestniczą w sytuacji. Każda z tych osób, poprzez pryzmat pełnionych ról zawodowych, rodzinnych i społecznych oraz własnego doświadczenia życiowego inaczej postrzega problem, doświadcza innego typu odczuć.

Świadkowie przemocy, szczególnie tzw. „gorącej” najczęściej boją się sprawcy, są źli na niego. Współczują ofierze, jednak lęk przed agresywnym sprawcą i odwetem z jego strony powstrzymuje ich przed aktywnym interweniowaniem. W przypadku przemocy „ukrytej”, polegającej na poniżaniu, zaniedbywaniu, szantażu czy groźbach, świadkowie czują zażenowanie, niechęć do sprawcy, złość na niego, ale też często – na bierność ofiary. To z kolei powoduje wahania w ocenie sytuacji i możliwości pomocy. Pojawiają się przekonania typu „to są sprawy rodzinne, nie należy się wtrącać”, „to jest ich sposób funkcjonowania, prywatna sprawa”. Chociaż mają jasność, co do tego, że zachowania sprawcy są co najmniej naganne, doświadczają swego rodzaju bezradności wobec problemu, wolą więc – „nie widzieć i nie słyszeć”.

Kodeks Postępowania Karnego (art. 304 par. 1) zobowiązuje wszystkie osoby, które dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu do zawiadomienia o tym prokuratora lub Policji. Również – każda osoba, która dowie się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomienia Sądu Rodzinnego lub Policji (art. 4 par. 2 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich).

Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę w pomaganiu ofiarom w wyzwaniu się od przemocy i w naprawianiu szkód, jakie poczyniła w ich życiu. Pomaganie osobom doświadczającym przemocy powinno koncentrować się na odbudowywaniu ich wewnętrznej siły, poczucia sprawstwa, które warunkują skuteczne, konstruktywne działanie i pożądane zmiany życiowe.

Punktem wyjścia do pracy z osobami doznającymi przemocy jest przyjęcie założenia, że nic z tego, co zrobiła ofiara, a także żadne okoliczności nie usprawiedliwiają przemocy; nie zdejmują odpowiedzialności ze sprawcy. Moralna, jednoznaczna ocena przemocy, powinna powstrzymywać sprawców i motywować świadków do pomocy ofiarom.

VI. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Określenie skali zjawiska przemocy domowej jest zadaniem niezwykle trudnym. Osoby, które jej doświadczają często nie chcą mówić o swoim problemie ze względu na strach, poczucie winy, obawę przed osądzeniem, strach przed zmianą czy też osądzeniem ze strony rodziny lub też społeczności lokalnej. Przemocy domowej towarzyszy również wiele stereotypów, które powstrzymują osoby doświadczające przemocy przed udaniem się po pomoc.

Diagnoza zjawiska przemocy na terenie gminy Czorsztyn została przeprowadzona na podstawie danych zgromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Czorsztyn oraz grupy robocze powoływane w ramach procedury „Niebieskie Karty” w okresie od 01.01.2017 r. do 31.12.2022 r.

Zmiana przepisów prawa w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej spowodowały konieczność powołania nowego Zespołu Interdyscyplinarnego. Zarządzeniem nr WG.0050.102.2023

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

Wójt Gminy Czorsztyn z dnia 15 września 2023 r. powołał Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn.

Zespół działa na podstawie porozumień o współpracy zawartych pomiędzy Wójtem Gminy Czorsztyn a Komisariatem Policji w Szczawnicy, Szkołą Podstawową w Maniowach, Zespołem Szkolno-Przedszkolnym w Kluszkowcach, Szkołą Podstawową w Sromowcach Niżnych, Szkołą Podstawową w Sromowcach Wyżnych, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Czorsztyn, Sądem Rejonowym w Nowym Targu, Samodzielnym Publicznym Gminnym Ośrodkiem Zdrowia w Maniowach.

Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową.

Grupy robocze zostały zniesione z dniem wejścia w życie Zarządzenia Wójta Gminy Czorsztyn w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego, to jest od 12 lipca 2024 r. Obecnie Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy diagnostyczno- pomocowe, które realizują procedurę „Niebieskie Karty” w poszczególnych rodzinach.

6.1. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY NA PODSTAWIE DANYCH ZGROMADZONYCH PRZEZ ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY ds. PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE CZORSZTYN ORAZ GRUPY ROBOCZE POWOŁYWANE W RAMACH PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY” W OKRESIE OD 01.01.2017 r. DO 31.12.2022 r.

Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Tabela numer 1 przedstawia liczbę posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w latach 2017-2022.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

Tabela 1 Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w latach 2017-2022

Podmiot	Liczba posiedzeń					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Zespół Interdyscyplinarny	4	4	4	4	3	4
Grupa robocza	34	38	36	24	13	20

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”. Kartę wypełnia przedstawiciel właściwej służby, gdy w toku prowadzonych czynności służbowych powźmie podejrzenie o stosowaniu przemocy w rodzinie. Wszczęcie procedury nie wymaga zgody osoby doznającej przemoc.

Wypełnienie przez uprawnione do tego podmioty formularza Niebieska Karta część A inicjuje wszelkie działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą. W okresie 2017- 2022 liczba sporządzonych Niebieskich Kart utrzymuje się na zbliżonym poziomie, z niewielkimi odchyleniami. W 2018 r. widoczny jest duży wzrost liczby wszczętych procedur Niebieska Karta. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w tabeli numer 2.

Tabela 2 Realizacja procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2022.

Formularz Niebieska Karta cz. A	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Liczba wszczętych procedur „NK”	4	9	7	7	6

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

Liczba sporządzonych formularzy „NK” cz. A przez funkcjonariuszy policji	2	8	5	5	4	4
Liczba sporządzonych formularzy „NK” cz. A przez pracowników socjalnych	2	1	2	2	2	2
Liczba sporządzonych formularzy „NK” cz. A przez pozostałe podmioty uprawnione	0	1	0	0	0	0
Liczba zakończonych procedur „NK”	7	7	6	7	8	8

Podmiotami uprawnionymi do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” są przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia

Wykres numer 2 przedstawia liczbę wszczętych procedur Niebieskie Karty przez poszczególnych przedstawicieli uprawnionych podmiotów na przestrzeni lat 2017- 2022. Z zaprezentowanych danych wynika, że zdecydowana większość formularzy Niebieska Karta część A sporządzana jest przez funkcjonariuszy policji. Najczęściej dokonuje się to podczas przeprowadzanych interwencji domowych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

W formularzu „Niebieska Karta” część A dokonano rozróżnienia przemocy na: przemoc fizyczną, przemoc psychiczną, przemoc seksualną oraz inne rodzaje zachowań.

Z danych zaprezentowanych w tabeli numer 3 wynika, iż w latach 2017- 2022 najczęściej występującym rodzajem przemocy była przemoc psychiczna i fizyczna, rzadziej były to inne rodzaje zachowań. W latach 2017-2018 oraz 2021-2022 udokumentowano pojedyncze przypadki stosowania przemocy seksualnej.

Tabela 3 Najczęściej występujące rodzaje przemocy na przestrzeni lat 2017-2022

Rodzaje przemocy	Liczba posiedzeń					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Fizyczna	6	8	4	5	4	4
Psychiczna	7	11	6	5	6	4
Seksualna	1	1	0	0	1	1
Inne rodzaje zachowań	7	8	8	4	6	4

Jedną z cech charakterystycznych wszystkich rodzajów przemocy domowej jest dysproporcja sił, dlatego najczęściej dotyka ona osoby słabsze. Zazwyczaj są to kobiety, dzieci oraz osoby starsze bądź niepełnosprawne. Z analizy dokumentacji zgromadzonej przez Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy robocze wynika, że na terenie Gminy Czorsztyn osobami najczęściej doznającymi przemocy są kobiety, natomiast osobami najczęściej stosującymi przemoc – mężczyźni. Tabele numer 4 i 5 przedstawiają dane liczbowe dotyczące osób doznających przemocy oraz osób stosujących przemoc.

Tabela 4 Osoby stosujące przemoc w latach 2017-2022

Sprawca przemocy	Liczba posiedzeń					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kobieta	1	0	2	3	2	1
Mężczyzna	13	13	13	11	9	9

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

Ogółem	14	13	15	14	11	10
---------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Tabela 5 Osoby doznające przemocy przemoc w latach 2017-2022

Ofiara przemocy	Liczba posiedzeń					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kobieta	13	13	13	11	9	9
Mężczyzna	1	0	2	3	2	1
Dziecko	13	21	20	17	11	6
Ogółem	27	34	35	31	23	16

W trakcie realizacji procedury „Niebieskie Karty” grupa diagnostyczno-pomocowa (dawniej grupa robocza) podejmuje szereg działań pomocowych. Jedną z form pomocy osobom doznającym przemocy jak również osobom stosującym przemoc jest szeroko rozumiane poradnictwo. Wyróżniamy wiele rodzajów poradnictwa takich jak: poradnictwo socjalne, poradnictwo prawne, poradnictwo medyczne itp.

Z danych zaprezentowanych w tabeli numer 6 wynika, że najczęściej występującym rodzajem poradnictwa w okresie 2017- 2022 było poradnictwo socjalne. Rzadziej udzielano pomocy w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego czy rodzinnego i zawodowego. Najrzadziej jednak udzielano poradnictwa medycznego. Taka sytuacja miała miejsce tylko w 2019 r. Najwięcej porad udzielono w roku 2022.

Tabela 6 Liczba udzielonego poradnictwa w latach 2017-2022 w ramach poradnictwa procedury NK

Ofiara przemocy	Liczba posiedzeń					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
medyczne	0	0	2	0	0	0
psychologiczne	6	11	11	13	16	18

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

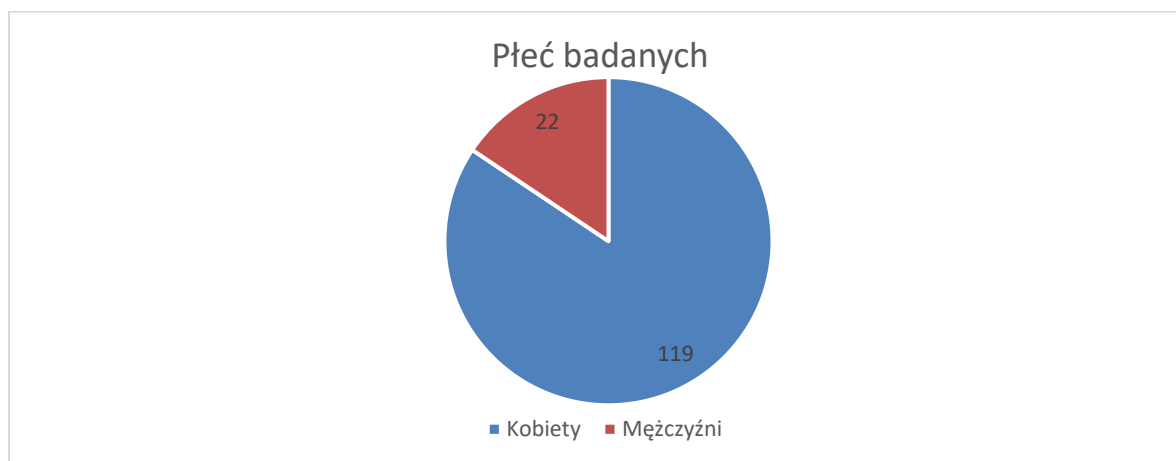
prawne	0	0	2	5	5	2
socjalne	14	14	12	13	12	19
Rodzinne i zawodowe	0	0	0	0	0	0

6.2. ANALIZA BADAŃ WŁASNYCH

W celu zdiagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz stanu wiedzy na temat przemocy wśród mieszkańców z terenu Gminy Czorsztyn w miesiącu czerwcu 2024 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach przeprowadził badanie ankietowe wśród uczniów szkół oraz dorosłych mieszkańców gminy. Celem badania była analiza zjawiska przemocy i stanu wiedzy na temat przemocy w Gminie Czorsztyn. Przeprowadzone w formie ankiet badanie dostarczyło ciekawych wniosków mogących stanowić cenną informację określającą stopień i charakter występowania przemocy w rodzinach w Gminie Czorsztyn. Ankietowano dzieci w szkołach podstawowych w przedziale wiekowym 11-15 oraz mieszkańców gminy. Łącznie w Gminie Czorsztyn wypełniono 324 ankiety.

Poniżej przedstawiamy wyniki badań wśród osób dorosłych. W kategorii wiekowej od 18 do 75 lat wzięło udział 141 osób.

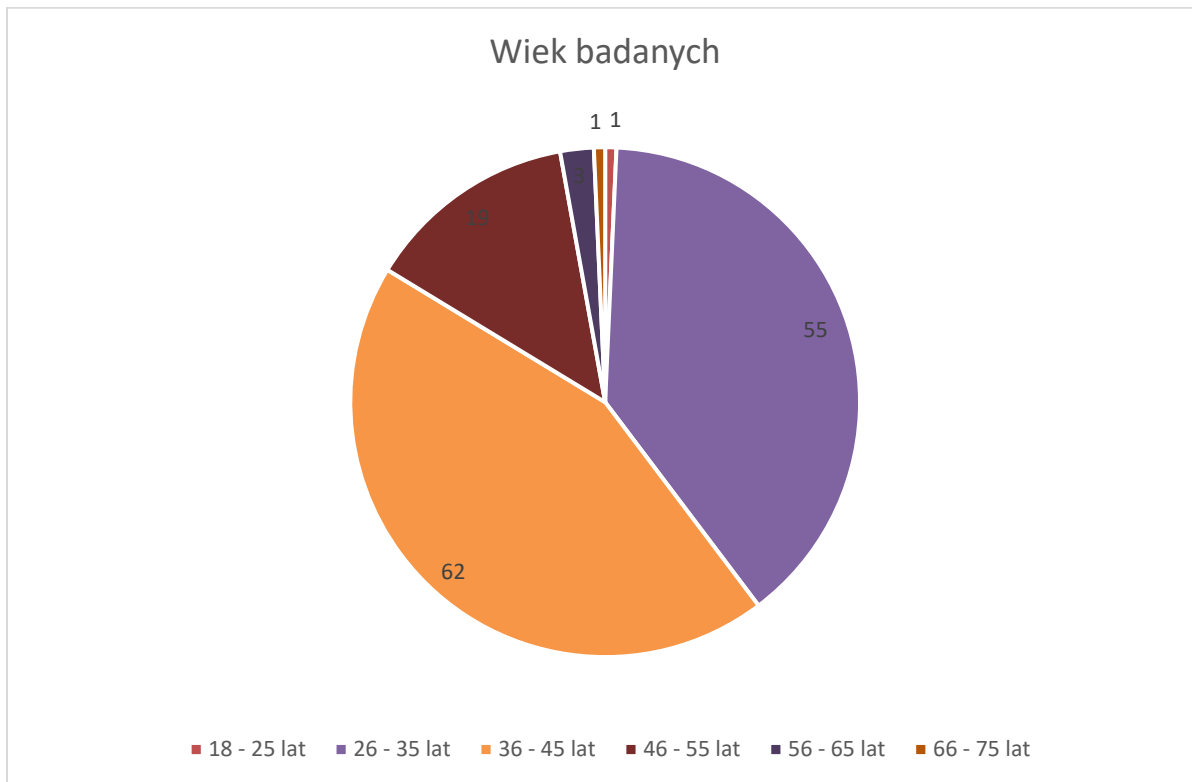
1. Płeć badanych

Wśród osób poddanych badaniu przewagę stanowiły kobiety – 81,51%.

Odpowiedź	Ilość	Procent
Kobieta	119	81,51%
mężczyzna	22	18,49%

2. Wiek Badanych

Największą liczbę badanych stanowiły osoby w wieku 36-45 lat- 62 osoby. Drugą grupą były osoby w wieku 26-35 lat tj. 55 osób. Najmniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 18 – 25 i powyżej 66 lat.

Odpowiedź	Ilość	Procent
36-45 lat	62	43,97%
26-35 lat	55	39,00%
46-55 lat	19	13,48%
56-65 lat	3	2.13%
18-25 lat	1	0.71%
66 i więcej	1	0.71%

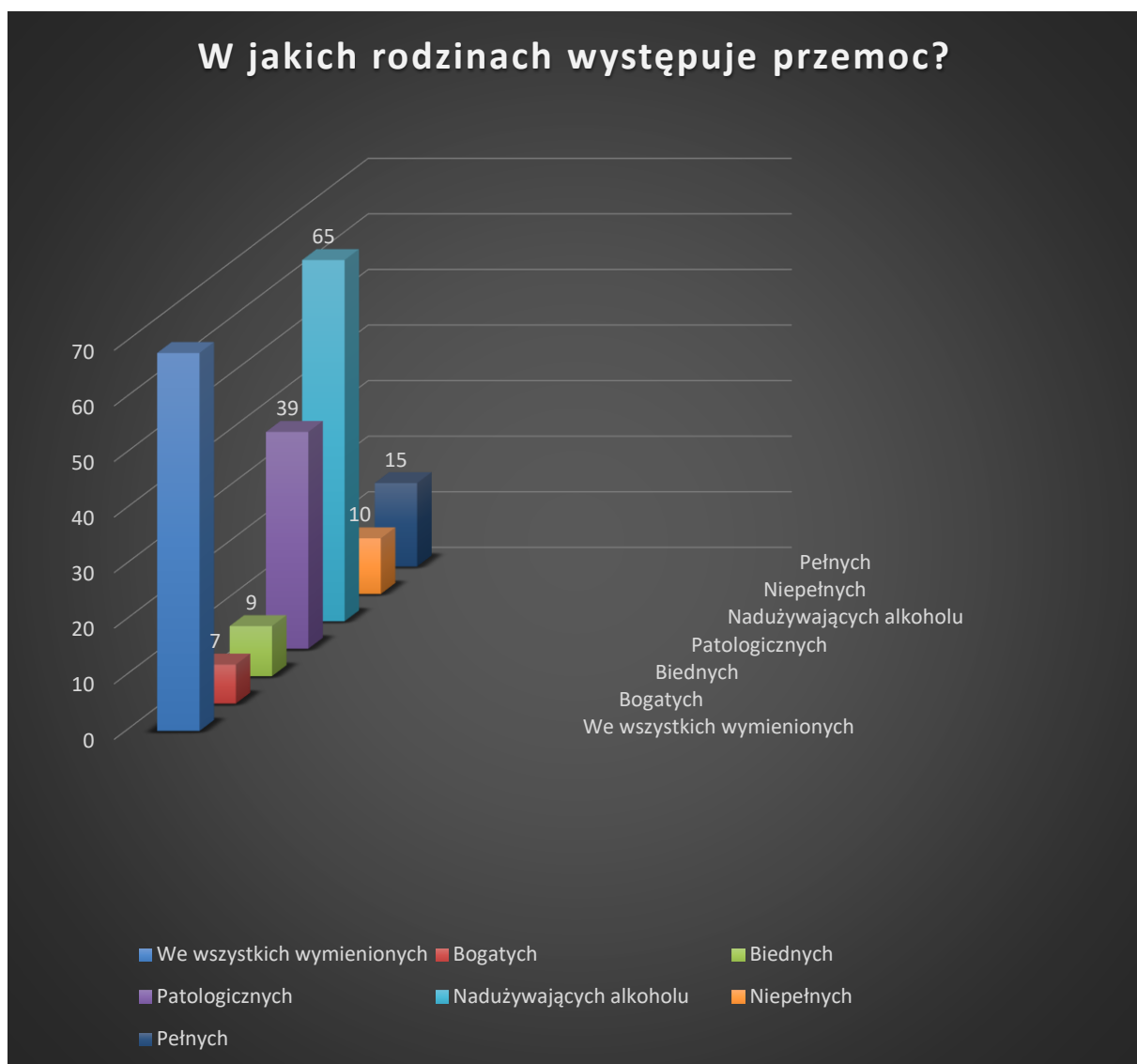
3. Czy Pani/Pana zdaniem w naszej gminie występuje zjawisko przemocy domowej?

67 % ankietowanych uważa, że w naszej gminie występuje zjawisko przemocy domowej.

Odpowiedź	Ilość	Procent
Tak	90	67,00%
Nie	45	33,00%

4. W jakich rodzinach występuje przemoc?

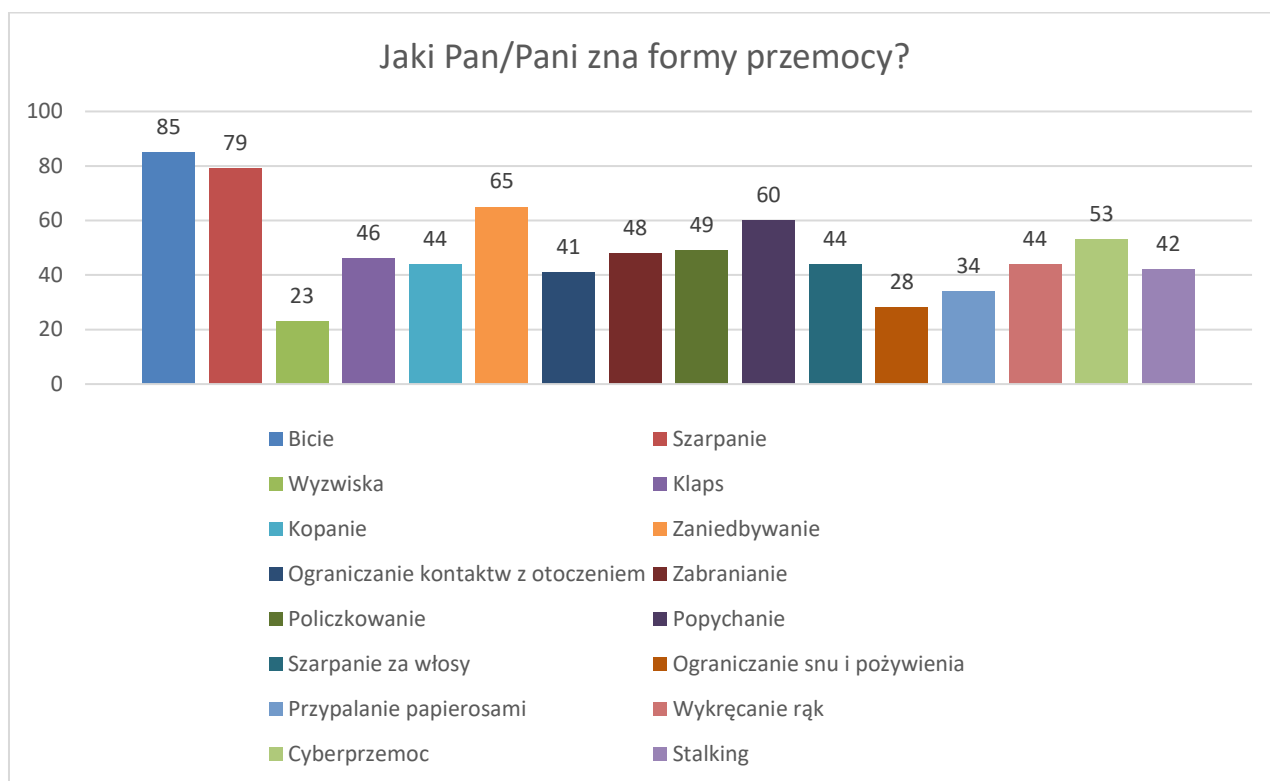
48,23 % badanych odpowiedziało, że przemoc najczęściej występuje w we wszystkich wymienionych typach rodzin, a 46,10 % ankietowych uważa, iż przemoc występuje wśród osób nadużywających alkoholu. Tylko 6,38% osób uważa, że zjawisko przemocy dotyka bogate rodziny.

Odpowiedź	Ilość	Procent
1 We wszystkich wymienionych	68	48,23%
2 Nadużywających alkohol	65	46,10%
3 Patologicznych	39	27,66%
4 Pełnych	15	10,64%
5 Niepełnych	10	7,09%

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

6	Bogatych	7	4,96%
7	Biednych	9	6,38%

5. Jakie Pan/Pani zna formy przemocy?

Na pytanie dotyczące znajomości form przemocy 85 uczestników z spośród 141 badanych wskazało bicie- fizyczna forma przemocy. Na drugim miejscu wskazano szarpanie – 79 osób. 65 uczestników badania wskazało zaniedbanie jako formę przemocy. 60 uczestników badania wskazało popychanie jako formę przemocy. Natomiast cyberprzemoc wskazało 53 osoby. Pozostałe formy przemocy takie jak: policzkowanie, zabranianie, klaps, kopanie, szarpanie za włosy, wykręcanie rąk, stalking, ograniczanie kontaktów zdobyły podobną liczbę głosów. Osoby badane jako formę przemocy najrzadziej wskazywały wyzwiska- 23 osoby na 141 badanych.

Odpowiedź	Ilość	Procent
1 Bicie	85	60,28%
2 Szarpanie	79	56,03%
3 Zaniedbywanie	65	46,10%
4 Popychanie	60	42,55%
5 Cyberprzemoc	53	37,59%
6 Policzkowanie	49	34,75%
7 Zabranianie	48	34,04%
8 Klaps	46	32,62%

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

9	Kopanie	44	31,21%
10	Szarpanie za włosy	44	31,21%
11	Wykręcanie rąk	44	31,21%
12	Stalking	42	29,79%
13	Ograniczanie kontaktów z otoczeniem	41	29,08%
14	Przypalanie papierosami	34	24,11%
15	Ograniczanie snu i pożywienia	28	19,86%
16	Wyzwiska	23	16,31%

6. Czy w Pani / Pana domu występuje przemoc?

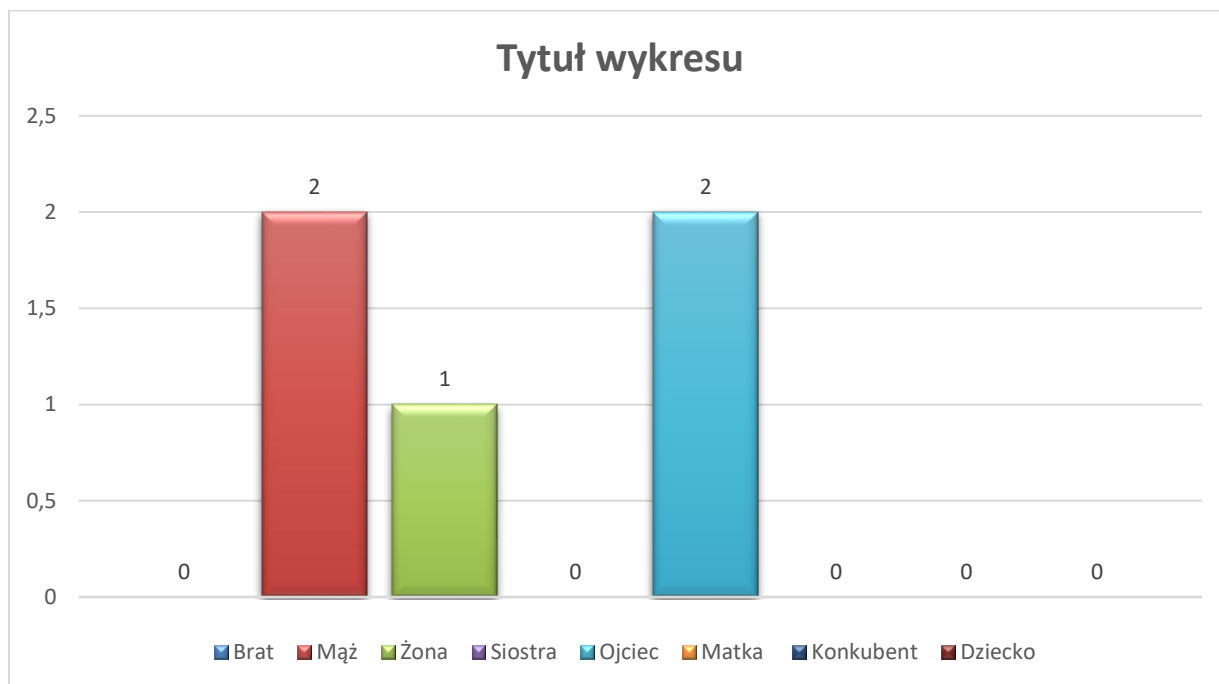

1,42% badanych osób odpowiedziało twierdząco na pytanie o występowanie w ich domu przemocy. 2 osoby nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie ale w kolejnym pytaniu udzieliły odpowiedzi kto jest sprawcą przemocy i jakiej formy przemocy doznają.

Odpowiedź	Ilość	Procent
1 Nie	137	97,16%
2 Tak	2	1,42%

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

7. Czy sprawcą przemocy jest osoba należąca do Pani/Pana rodziny, ewentualnie wspólnego gospodarstwa domowego.

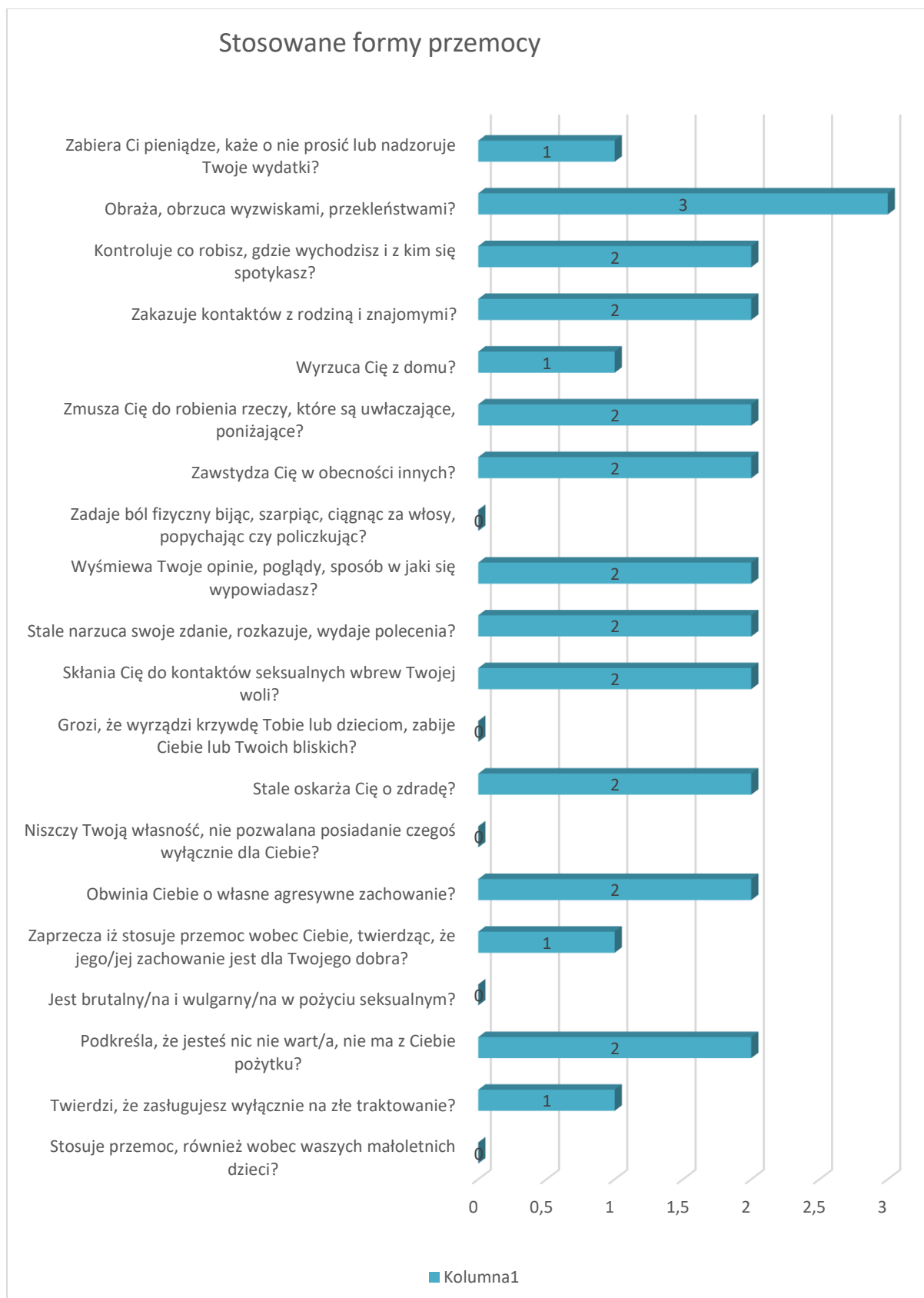

2 osoby spośród badanych wskazały, iż sprawcą przemocy należącym do rodziny jest mąż.

	Odpowiedź	Ilość	Procent
1	Mąż	2	1,42%
2	Żona	1	0,71%
3	Siostra	1	0,71%

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

8. Poniżej wymieniono różne formy przemocy jakie mogą mieć miejsce w rodzinie. Proszę odpowiedzieć twierdząco jeżeli doświadczyłeś/aś przemocy lub przecząco w sytuacji, gdy nie miały one miejsca.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

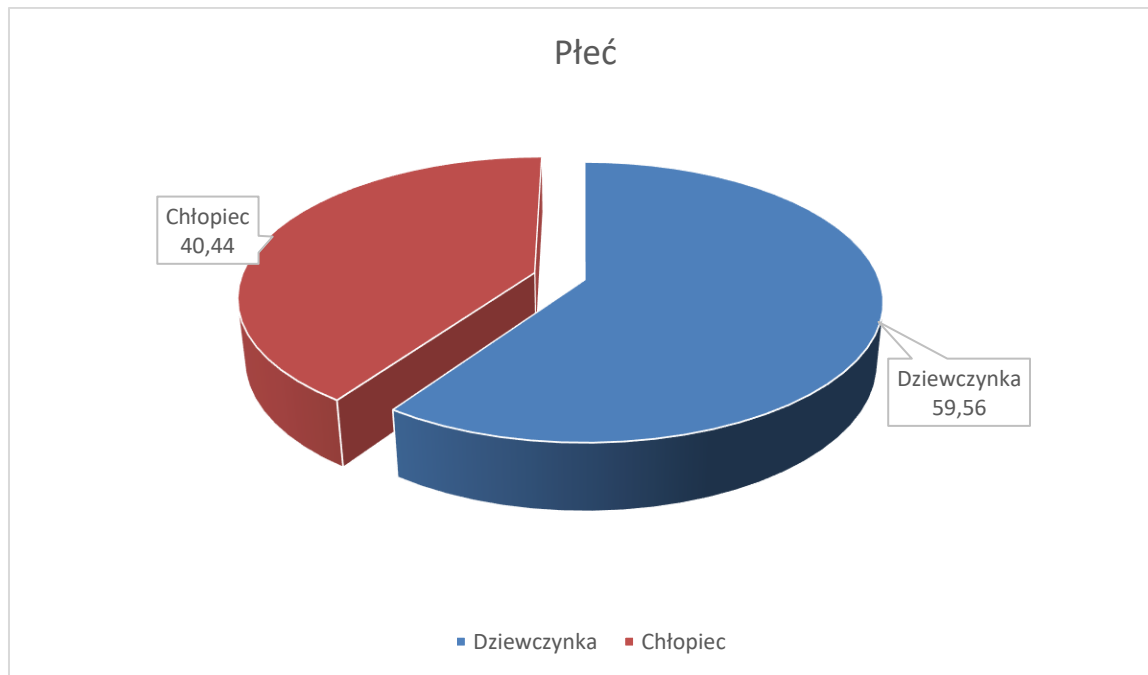
Kiedy zapytano badanych w grupie wiekowej 18-75, którzy wskazali, że w ich domu występuje przemoc, jakie formy przemocy mogą mieć miejsce w ich rodzinie, najczęściej osób, do 3 wskazało, iż ktoś bliski ich obraża, obrzuca wyzwiskami i przekleństwami, kontroluje, wyśmiewa, stale narzuca swoje zdanie, rozkazuje, skłania do kontaktów wbrew woli, stale oskarża o zdradę. 1 osoba wskazała, że sprawca przemocy zabiera jej pieniądze, wyrzuca z domu, twierdzi, że zasługuje wyłącznie na złe traktowanie. Powyższe wyniki mogą wskazywać to, że badani najczęściej doświadczali przemocy psychicznej.

		Tak	Nie
1	Zabiera Ci pieniądze, każe o nie prosić lub nadzoruje Twoje wydatki?	1	14
2	Obraża, obrzuca wyzwiskami, przekleństwami?	3	12
3	Kontroluje co robisz, gdzie wychodzisz i z kim się spotykasz?	2	13
4	Zakazuje kontaktów z rodziną i znajomymi?	2	13
5	Wyrzuca Cię z domu?	1	14
6	Zmusza Cię do robienia rzeczy, które są uwłaczające, poniżające?	2	13
7	Zawstydza Cię w obecności innych?	2	13
8	Zadaje ból fizyczny bijąc, szarpiąc, ciągnąc za włosy, popychając czy policzkując?	0	14
9	Wyśmiewa Twoje opinie, poglądy, sposób w jaki się wypowiadasz?	2	13
10	Stale narzuca swoje zdanie, rozkazuje, wydaje polecenia?	2	12
11	Skłania Cię do kontaktów seksualnych wbrew Twojej woli?	2	13
12	Grozi, że wyrządzi krzywdę Tobie lub dzieciom, zabije Ciebie lub Twoich bliskich?	0	14
13	Stale oskarża Cię o zdradę?	2	14
14	Niszczy Twoją własność, nie pozwala na posiadanie czegoś wyłącznie dla siebie?	0	13
15	Obwinia Ciebie o własne agresywne zachowanie?	2	13
16	Zaprzecza, iż stosuje przemoc wobec Ciebie, twierdząc, że jego/jej zachowanie jest dla Twojego dobra?	1	14
17	Jest brutalny i wulgarny w pożyciu seksualnym?	0	14
18	Podkreśla, że jesteś nic nie wart/a, nie ma z Ciebie pożytku?	2	13
19	Twierdzi, że zasługujesz wyłącznie na złe traktowanie?	1	13
20	Czy stosuje przemoc, również wobec waszych małoletnich dzieci?	0	14

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

W kategorii wiekowej od 13 do 15 lat wzięło udział 183 dzieci.

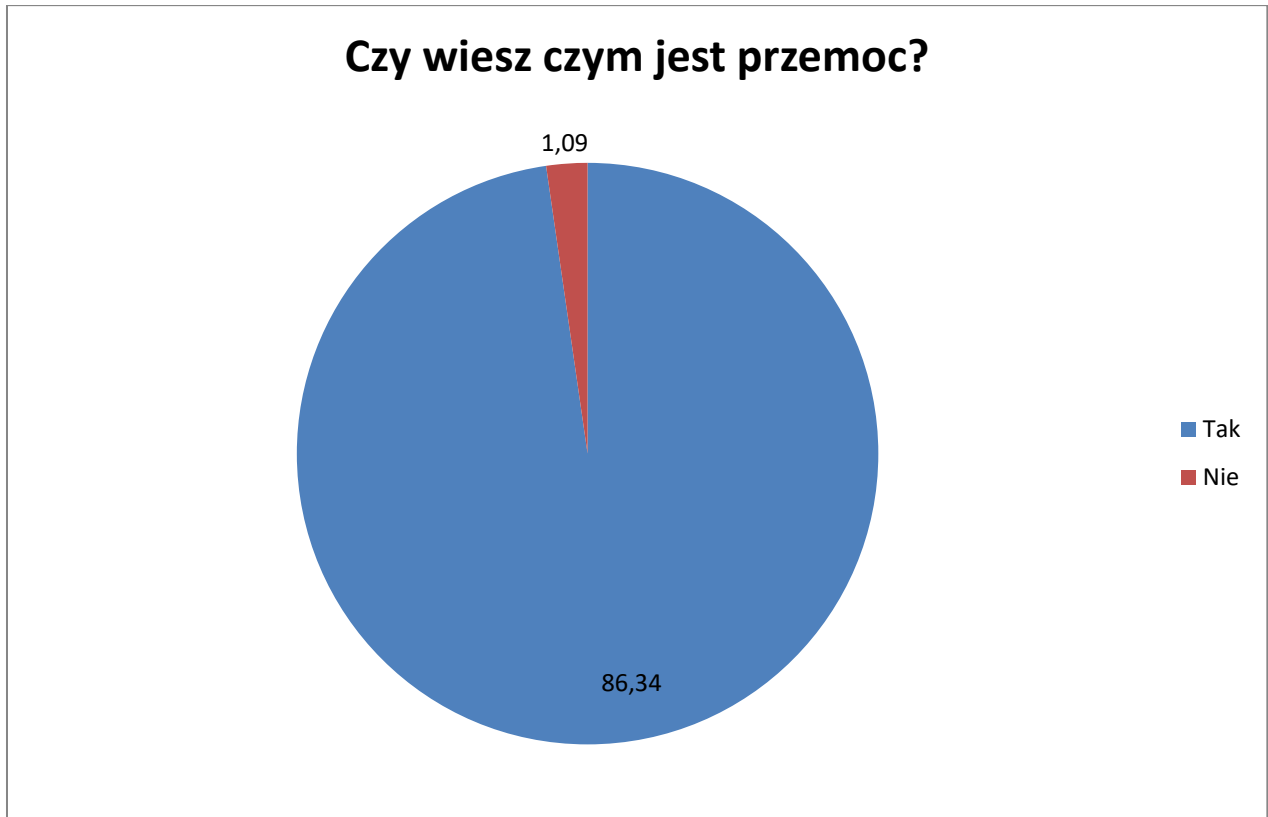
1. Proszę podać swoją płeć

W badaniu większość stanowiły dziewczynki (59,56%)

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Dziewczynka	109	59,56%
2 Chłopiec	74	40,44%

2. Czy wiesz czym jest przemoc?

97,72 % ankietowanych dzieci wskazało, że wie czym jest przemoc. Nie wszystkie dzieci udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Tak	158	86,34%
2 Nie	2	1,09%

3. Czy wiesz czym jest przemoc w rodzinie?

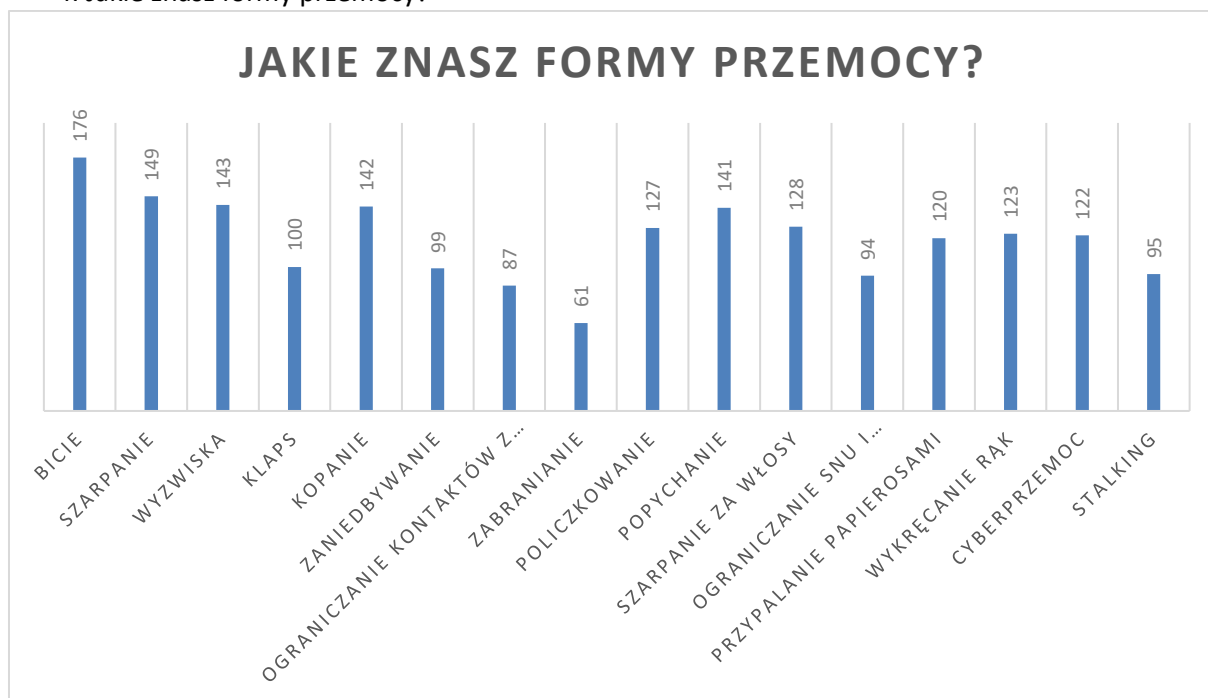

89,95 % badanych deklaroowało, że posiada wiedzę na temat tego czym jest przemoc w rodzinie. 10 dzieci nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie co stanowi 5,46% .

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Tak	163	89.07%
2 Nie	10	5,46 %

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

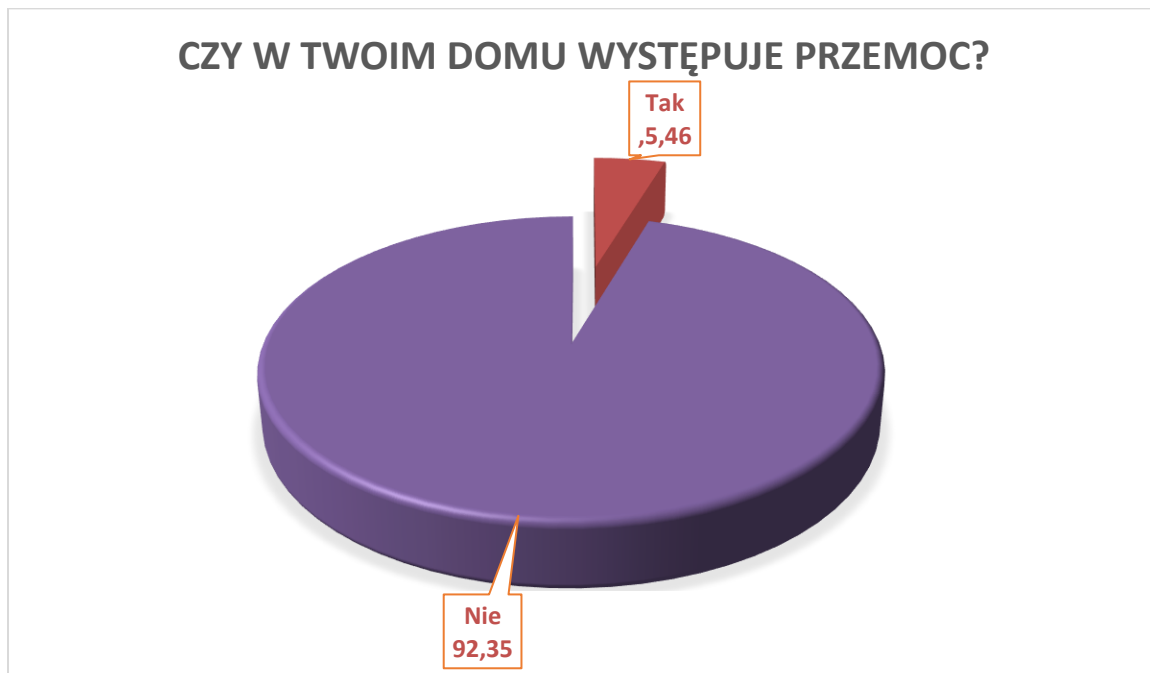
4. Jakiej znasz formy przemocy?

Z 183 ankietowanych, aż 176 dzieci wskazało jako najbardziej znaną formę przemocy – bicie i 149 dzieci- szarpanie, a najmniej znaną– ograniczanie kontaktów z otoczeniem. Oznacza to, że w tej grupie wiekowej najbardziej znaną formą przemocy jest przemoc fizyczna.

	Odpowiedzi	Ilość	Procent
1	Bicie	176	96,17%
2	Szarpanie	149	81,42%
3	Popychanie	141	77,05%
	Wyzwiska	143	78,14%
5	Kopanie	142	77,60%
6	Szarpanie za włosy	128	69,95%
7	Policzkowanie	127	69,40%
8	Wykręcanie rąk	123	67,21%
9	Cyberprzemoc	122	66,67%
10	Przypalanie papierosami	120	65,58%
11	Klaps	100	54,64%
12	Zaniedbywanie	99	54,10%
13	Stalking	95	51,91%
14	Ograniczanie snu i pożywienia	94	51,37%
15	Zabranianie	91	49,73%
16	Ograniczanie kontaktów z otoczeniem	87	47,54%

5. Czy w Twoim domu występuje przemoc?

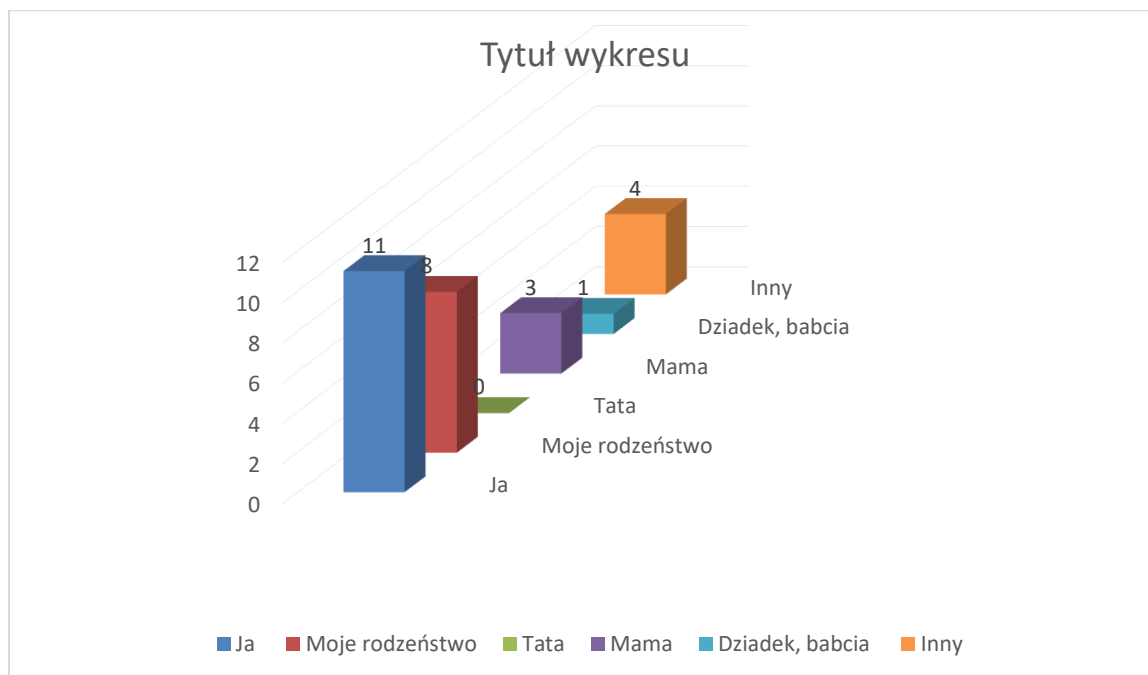

Tylko 5,46 % badanych osób przyznało się do obecności w ich domu przemocy domowej. Czwooro dzieci nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Nie	169	92,35%
2 Tak	10	5,46%

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

6. Kto jest krzywdzony?

Zdecydowana większość dzieci, które wcześniej zaznaczyły, że w ich domu jest przemoc wskazywała jako osoby krzywdzone siebie (11 osób) i swoje rodzeństwo (8 osoby). Dziecko, które wcześniej nie udzieliło odpowiedzi na pytanie: „ Czy w twoim domu jest przemoc?” wskazało siebie jako osobę krzywdzoną. W odpowiedzi inny – dzieci nie wskazały osoby krzywdzonej.

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Inny (kto?)	4	57.89%
2 Ja	11	21.05%
3 Moje rodzeństwo	8	14.04%
4 Mama	3	3.51%
5 Tata	0	1.75%
6 Dziadkowie	1	1.75%

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

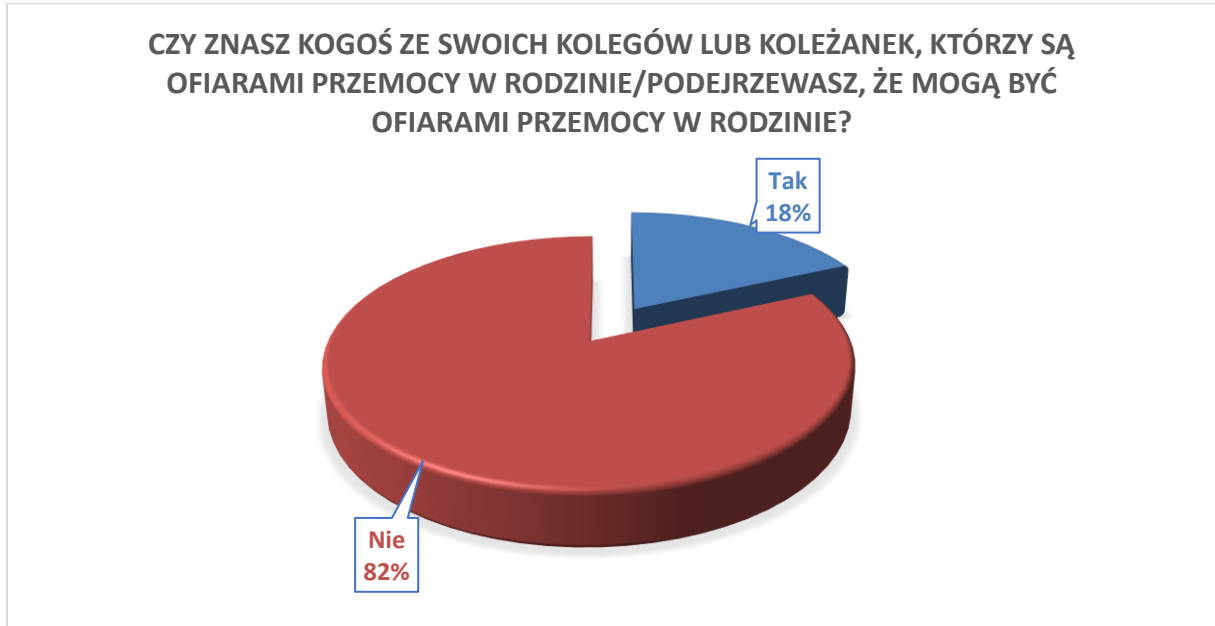
7. Jakiej przemocy doznałeś?

Ankietowane dzieci na pytanie dotyczące jakiej doświadczyły przemocy wskazały na pierwszym miejscu wyzwiska (27 dzieci), szarpanie, popychanie (17 dzieci), bicie, następnie bicie, zabranianie (13 dzieci), kopanie (10 dzieci), a na ostatnim cyberprzemoc (2 dzieci).

Odpowiedzi		Ilość	Procent
1	Wyzwiska	27	14,75%
2	Szarpanie	17	9,29%
3	Popychanie	17	9,29%
4	Bicie	13	7,10%
5	Zabranianie	13	7,10%
6	Kopanie	10	8,11%
7	Szarpanie za włosy	9	5,46%
8	Wykręcanie rąk	7	3,83%
9	Ograniczanie kontaktów z otoczeniem	6	3,28%
10	Zaniedbywanie	5	2,73%
11	Policzkowanie	5	2,73%
12	Klaps	4	2,19%
13	Inne	3	1,63%
14	Cyberprzemoc	2	1,09%
15	Przypalanie papierosami	0	0,00%

8. Czy znasz kogoś ze swoich kolegów lub koleżanek, którzy są ofiarami przemocy w rodzinie/ podejrzewasz że mogą być ofiarami przemocy w rodzinie?

80,87 % badanych nie zna osób doświadczających przemocy wśród swoich kolegów lub koleżanek i nie podejrzewa, kto mógłby nią być. Dwoje dzieci nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Nie	148	80,87%
2 Tak	33	18,03 %

9. Czy byłeś kiedykolwiek świadkiem przemocy?

93 badanych dzieci (50,82 %) było świadkami przemocy. Dwoje dzieci nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Tak	93	50,82%
2 Nie	88	48,09%

Wyniki badań obrazują, jak różny jest poziom wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie w poszczególnych grupach wiekowych. Po przeanalizowaniu wypełnionych ankiet można wysunąć wnioski, iż w badania zaangażowały się wszystkie osoby biorące w nim udział. W przedziale wiekowym 18- 75 lat na 141 ankiet prawidłowo wypełniono wszystkie ankiet, co stanowi 100% ogółu. Wśród dzieci na 183 ankiet prawidłowo wypełniono 181 (dwoje dzieci nie udzieliło odpowiedzi na wszystkie pytania) co stanowi 98,91 % ogółu. Pomimo ogólnej dostępności ankiety dotyczącej zjawiska przemocy (formularze dostępne w siedzibie tutaj. Ośrodka, Urzędu Gminy) oraz zachęty pracowników tutaj. Ośrodka do wyrażenia swojej opinii, zainteresowanie mieszkańców było wręcz znikome. Należy zwrócić tutaj uwagę, iż ankietowane dzieci i młodzież bagatelizują problem przemocy i nie jest do końca jasne, czy wynika to z braku świadomości czy celowego zatajania problemu. W ostatnich latach zaobserwować można niepokojące nasilenie się zjawiska przemocy wśród młodzieży. W miejscach wspólnego przebywania młodych ludzi dochodzi do eskalacji napięć, które nierzadko znajdują ujście w formie przemocy fizycznej, agresji słownej i cyberprzemocy. W okresie zdalnego nauczania cyberprzemoc kwitnie. Przybiera nowe bardziej wyrafinowane formy. W ostatnim czasie zauważyć można, że izolacja

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

sprzyja eskalacji cyberprzemocy, bo dzieci i młodzież spędzają całe dni przy komputerze i telefonie. Nikt nie jest w stanie stale kontrolować tego co robią. Jak wynika z badań społecznych, statystyk policyjnych, doniesień mediów, a przede wszystkim z codziennych obserwacji nauczycieli i rodziców – zachowania nacechowane agresją dotyczą coraz większej liczby uczniów. W świetle badań ogólnokrajowych, wyniki przeprowadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach badań ankietowych wskazują na konieczność podjęcia działań pozwalających na dogłębne zbadanie problematyki przemocy oraz inicjatyw pozwalających na podniesienie świadomości dzieci i młodzieży na temat zagrożeń wynikających z bagatelizowanego przez nich problemu agresji i szeroko pojętej przemocy.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

VII. Analiza SWOT

Nazwa SWOT jest akronimem słów **Strengths** (mocne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse w otoczeniu), **Threats** (zagrożenia w otoczeniu). To efektywna metoda, która pozwala zidentyfikować słabe, silne strony oraz szanse i zagrożenia, jakie stoją przed instytucją w obliczu występującego problemu.

Tabela 6 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Czorsztyn, - funkcjonowanie Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Czorsztyn, - funkcjonowanie Gminnego Punktu Konsultacyjnego Uzależnień i Przemocy, - doświadczenia, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny, - organizowanie szkoleń dla kadry, podmiotów stanowiących trzon Zespołu Interdyscyplinarnego, - obligatoryjne kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych, - mieszkanie socjalne dla osób doświadczających przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt mała dostępność do specjalistów, - brak zainteresowania programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc domową, - zjawisko przemocy silnie zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - zmiana postaw społecznych, obalenie mitów i stereotypów o tematyce przemocy, - stale kształcąca się kadra służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową, - wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu uzależnienia i współuzależnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> - niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy domowej, - poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc, - brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy, - zbyt rozbudowana sprawozdawczość, pochłaniająca zbyt wiele czasu osobom udzielającym pomocy.

VIII. Założenia programu

8.1. Adresaci programu

Program adresowany jest do mieszkańców Gminy Czorsztyn, w szczególności:

- rodzin i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej,
- rodzin i osób zagrożonych zjawiskiem przemocy,
- osób doznających przemocy,
- świadków przemocy,
- osób stosujących przemoc domową.

8.2. Realizatorzy

- Gmina Czorsztyn.
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach.
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Czorsztyn.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Czorsztyn.
- Gminny Punkt Konsultacyjny ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przemocy.
- Komisariat Policji w Szczawnicy.
- Placówki Oświatowe z terenu Gminy Czorsztyn.
- Sąd Rejonowy w Nowym Targu Zespół Kuratorów Zawodowych.
- Samodzielny Publiczny Ośrodek Zdrowia w Maniowach.

Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie zakłada koordynację i spójność działań, w tym dobry przepływ informacji pomiędzy partnerami – jednostką pomocy społecznej, ochrony zdrowia, policji, wymiaru sprawiedliwości, instytucjami oświaty. Koordynatorem programu będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej Gminy Czorsztyn.

IX. CELE, zadania, harmonogram działań

Cel główny

Zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Czorsztyn.

Cele szczegółowe:

Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania:

1. Dokonywanie diagnozy zjawiska przemocy domowej.
2. Pozyskiwanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjno- edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy domowej.
3. Prowadzenie w szkołach zajęć uświadamiających zagrożenia wynikające z występowania zjawiska przemocy domowej oraz propagujących zachowania sprzyjające pozytywnym postawom w rodzinie.
4. Organizacja akcji profilaktyczno- informacyjnych dotyczących zjawiska przemocy domowej.

Wskaźniki:

- Diagnoza zjawiska przemocy domowej co 2 lata tj. w 2026 r., 2028 r., 2030 r.
- Liczba i rodzaj rozpowszechnianych materiałów informacyjno – edukacyjnych.
- Liczba przeprowadzonych zajęć szkolnych.
- Liczba akcji profilaktyczno- informacyjnych.

Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.

Działania:

1. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej dostępu do profesjonalnej pomocy.
2. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy przez osoby doświadczające przemocy.
3. Zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy w trybie art. 15a ust.1 oraz art.15aa ust.1 ustawy o policji.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

Wskaźniki:

- Liczba i rodzaj udzielonych porad
- Liczba utworzonych informatorów dla osób doświadczających przemocy domowej.
- Liczba wydanych nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania oraz zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania oraz jego otoczenia.

Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Działania:

1. Kierowanie sprawców przemocy domowej do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno- terapeutycznych.
2. Motywowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Wskaźniki:

- Liczba udzielonych informacji.
- Liczba sprawców przemocy domowej uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych, programach psychologiczno- terapeutycznych.

Cel 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Działania:

1. Organizacja szkoleń.
2. Kierowanie kadry na szkolenia na poziomie powiatowymi, wojewódzkim .
3. Zapewnienie materiałów instruktażowo- edukacyjnych

Wskaźniki:

- Liczba szkoleń.
- Liczba przeszkolonych osób.
- Liczba pozyskanych materiałów.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

Harmonogram działań

Cele szczegółowe, działania, sposoby realizacji, wskaźniki.

Cele/Działania	Wskaźniki	Realizator	Termin realizacji
Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej			
1.	Dokonywanie diagnozy zjawiska przemocy domowej	Diagnoza co 2 lata tj. 2026 r., 2028 r., 2030 r,	- Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn - Placówki Oświatowe na terenie gminy Czorsztyn - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach
	Pozyskiwanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych odnośnie przyczyn i skutków przemocy domowej	Liczba i rodzaj rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych	- Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn - Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Czorsztyn - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach - Komisariat Policji w Szczawnicy
			co 2 lata tj. 2026 r., 2028 r., 2030 r, do dnia 31 grudnia danego roku
			Dwa razy do roku

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

3.	Prowadzenie w szkołach zajęć uświadamiających zagrożenia wynikające z występowania zjawiska przemocy domowej oraz propagujących zachowania sprzyjające pozytywnym postawom w rodzinie.	Liczba przeprowadzonych zajęć w szkołach	- Placówki Oświatowe na terenie gminy Czorsztyn	Raz w roku
4.	Organizacja akcji profilaktyczno-informacyjnych dotyczących zjawiska przemocy domowej.	Liczba akcji profilaktyczno-informacyjnych	- Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn - Placówki Oświatowe na terenie gminy Czorsztyn - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach - Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Czorsztyn - Komisariat Policji w Szczawnicy	Działania realizowane na bieżąco
Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.				
1.	Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej dostępu do profesjonalnej pomocy.	Liczba i rodzaj udzielonych porad	- Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach - Gminna Komisja ds. Rozwiązywania	Działania realizowane na bieżąco

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

			<p>Problemów Alkoholowych w Gminie Czorsztyn</p> <p>- Gminny Punkt Konsultacyjny ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przemocy.</p>	
2.	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy przez osoby doświadczające przemocy.	Liczba utworzonych informatorów dla osób doświadczających przemocy domowej	<p>- Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn</p> <p>- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach</p>	Raz w roku
3.	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy w trybie art. 15a ust.1 oraz art.15aa ust.1 ustawy o policji.	Liczba wydanych nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania oraz zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania oraz jego otoczenia.	-Komisariat Policji w Szczawnicy	Działania realizowane na bieżąco
Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.				
1.	Kierowanie sprawców przemocy domowej do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno-terapeutycznych.	Liczba wydanych skierowań	- Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn	Działania realizowane na bieżąco

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

2.	Motywowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.	Liczba sprawców przemocy domowej uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych, programach psychologiczno-terapeutycznych.	- Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach -Komisariat Policji w Szczawnicy - PCPR w Nowym Targu	Działania realizowane na bieżąco
Cel 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.				
1.	Organizacja szkoleń.	Liczba szkoleń.	- Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach	Minimum raz w roku
2.	Kierowanie kadry na szkolenia na poziomie powiatowymi, wojewódzkim	Liczba przeszkolonych osób.	- Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach	Minimum raz w roku
3.	Zapewnienie materiałów instruktażowo-edukacyjnych	Liczba pozyskanych materiałów.	- Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach - Komisariat Policji w Szczawnicy	Minimum raz w roku

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030

9.1. Przewidywane efekty.

Realizując działania zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 planuje się osiągnąć następujące efekty:

- podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie przemocy domkowej,
- stworzenie zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy domowej,
- ograniczenie zjawiska przemocy oraz poprawy kondycji rodzin mieszkających na terenie Gminy Czorsztyn,
- świadczenie kompleksowej pomocy dla osób doświadczających przemocy oraz świadków przemocy domowej na terenie Gminy Czorsztyn,
- podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług dla osób dotkniętych przemocą domową oraz osób stosujących przemoc,
- zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy, jak i poradnictwa specjalistycznego zarówno dla osób doznających przemocy domowej, jak i dla osób stosujących przemoc,
- zacieśnianie współpracy z przedstawicielami służb realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy,
- rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Działania podejmowane w ramach realizacji Programu, związane z osiągnięciem wyznaczonych celów, finansowane będą ze środków budżetu gminy Czorsztyn. Możliwym jest również współudział w finansowaniu działań ze środków budżetu państwa oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych.

XI. MONITORING I EWALUACJA

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej będzie monitorowana przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Maniowach. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o coroczne sprawozdanie z wykonania zadań zawartych w Programie przedłożone Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Maniowach do dnia 31 stycznia każdego roku. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Maniowach przedłoży sprawozdanie z realizacji ww. Programu Radzie Gminy Czorsztyn do dnia 30 kwietnia każdego roku. Sprawozdanie opierać się będzie na analizie danych uzyskanych na koniec każdego roku realizacji Programu.

Wskaźnikami ewaluacji będą:

- liczba wdrożonych procedur „Niebieska Karta”,
- liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej,
- liczba sprawców przemocy,
- liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu,
- liczba dzieci w rodzinach. W których występuje przemoc.

Ewaluacja pozwoli na dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w Gminie Czorsztyn, zwiększenie dostępności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ewaluację prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach we współpracy ze wszystkimi instytucjami realizującymi Program.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających
Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030**
